
Τμήμα Λογιστικής
ΤΕΙ Πάτρας
Μάιος 2000

Πτυχιακή Εργασία: Πτώχευση
Επιβλέπων: Δ. Τσάμη

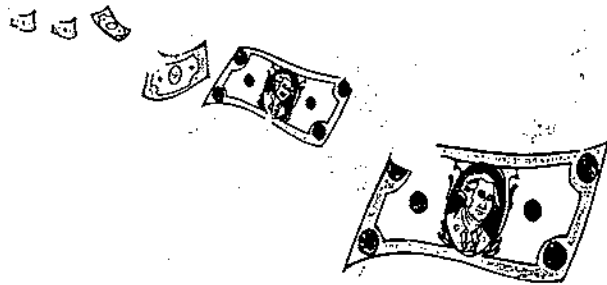
Σαγιά Χρύσα

Λιάκου Σπυριδούλα

Τμήμα Λογιστικής
ΤΕΙ Πάτρας
Μάιος 2000

Πτυχιακή Εργασία: Πτώχευση
Επιβλέπων: Δ. Τσάμη

Σαγιά Χρύσα

Λιάκου Σπυριδούλα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	6188
----------------------	------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.	10
I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
A. Πτώχευση – Χρεωκοπία	11
1. Έννοια πτώχευσης - Πτωχευτικό δίκαιο [άρθρο 525 Εμπ.Ν.]	11
2. Έννοια χρεωκοπίας	12
B. Νομοθετικά συστήματα πτωχευτικού δικαίου και ιστορική αναδρομή	14
II. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ	16
A. Πτωχευτική ικανότητα	16
1. Πτωχευτική ικανότητα φυσικών προσώπων – εμπορική ιδιότητα	17
2. Πτωχευτική ικανότητα εταιριών – εμπορική ιδιότητα	19
B. Παύση των πληρωμών	19
1. Έννοια	19
2. Πλασματική παύση των πληρωμών	21
3. Δήλωση περί αναστολής των πληρωμών	21
Γ. Δικαστική απόφαση - Ένδικα μέσα κατά της απόφασης	22
1. Κήρυξη της πτώχευσης μετά από δήλωση του εμπόρου περί αναστολής των πληρωμών	26
2. Κήρυξη της πτώχευσης μετά από αίτηση κάποιου από τους πιστωτές	27
3. Αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης	29
III. ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ	31
A. Οργάνωση της πτώχευσης	31
1. Το πτωχευτικό δικαστήριο	32
2. Ο εισηγητής δικαστής	32
3. Ο σύνδικος	33

α. Προσωρινός σύνδικος	35
β. Οριστικός σύνδικος	35
γ. Σύνδικος της ένωσης των πιστωτών	36
4. Η συνέλευση των πιστωτών	37
B. Εργασίες της πτώχευσης	38
1. Διαταγή σφράγισης περιουσίας	38
α. Αντικείμενα σφραγιστέα και μη	39
2. Απογραφή	40
3. Διαχείριση της πτωχευτικής διαδικασίας	41
4. Επαλήθευση των πιστώσεων	42
α. Αναγγελία των απαιτήσεων των πιστωτών	43
β. Διαδικασία επαλήθευσης	45

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.

I. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

A. Ουσιαστικές συνέπειες της πτώχευσης ως προς τον πτωχεύσαντα	48
1. Προσωπικές συνέπειες	48
2. Συνέπειες περιουσιακής φύσεως	49
α. Έννοια πτωχευτικής απαλλοτριώσεως	49
β. Πτωχευτική και μεταπτωχευτική περιουσία	50
γ. Συνέπειες της πτωχευτικής απαλλοτριώσεως	52
3. Συνέπειες δικονομικής φύσεως	53
B. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ	54
1. Πτωχευτικοί, ομαδικοί και μεταπτωχευτικοί πιστωτές.	54
Γ. Συνέπειες της πτώχευσης για τον σύζυγο του πτωχεύσαντα	56
Δ. Αποχωρισμός και πτωχευτική διεκδίκηση	57
1. Πτωχευτική διεκδίκηση από τον κύριο κινητού πράγματος	58
α. Διεκδίκηση κινητών	58
β. Διεκδίκηση τιμήματος	59
γ. Διεκδίκηση αξιογράφων	59
E. Συνέπειες της πτώχευσης εταιρίας	60
1. Ομόρρυθμη - ετερόρρυθμη	60
2. Ανώνυμη εταιρία – Ε.Π.Ε.	60
3. Άκυρη εταιρία	61

4. Μετατραπείσα εταιρία	61
ΙΙΙ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	63
ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΠΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ –	
ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ	
A. Γενικά	63
B. Πράξεις ανακλητές από το νόμο (άκυρες)	64
Γ. Κατ' ευχέρεια ανακλητές πράξεις (ακυρώσιμες).	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.	68
I. ΠΑΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ	69
A. Προϋποθέσεις και αποτελέσματα	69
B. Ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την παύση των εργασιών	70
ΙΙ. ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	71
ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ	
A. Γενικά	71
B. Πτωχευτικός συμβιβασμός	72
1. Έννοια και είδη	72
2. Κατάρτιση του πτωχευτικού συμβιβασμού	74
3. Άρνηση επικύρωσης του συμβιβασμού	76
4. Ανακοπή του συμβιβασμού	77
5. Αποτελέσματα του πτωχευτικού συμβιβασμού	78
α. Αποτελέσματα του συμβιβασμού ως προς τον πτωχό	78
β. Αποτελέσματα του συμβιβασμού ως προς τους πιστωτές	79
6. Ακύρωση και διάρρηξη του συμβιβασμού.	80
7. Κήρυξη νέας πτώχευσης.	81
Γ. Ένωση των πιστωτών.	82
1. Γενικά	82
2. Οργάνωση και εργασίες της ενώσεως	83
α. Εκκαθάριση του ενεργητικού	84
β. Εκποίηση κινητών και απαιτήσεων	84
γ. Εκποίηση ακινήτων	85
δ. Διανομή	85
3. Περάτωση της ενώσεως	86
Δ. Ένωση και πτωχευτικός συμβιβασμός	88

III. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	89
A. Προϋποθέσεις πτωχευτικής αποκατάστασης	89
B. Διαδικασία της αποκατάστασης	90
Γ. Αποτελέσματα της αποκατάστασης	92
1. Αποτελέσματα της πτώχευσης παύοντα με την αποκατάσταση	92
Δ. Ανατροπή της αποκατάστασης	93
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	94

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Στην Ελλάδα, τη δεκαετία του '80 κυριαρχούσε ακόμα το κλασικό Εμπορικό και Πτωχευτικό Δίκαιο, που απηχούσε την ιδεολογία και πράξη του κλασικού φιλελευθερισμού του 19^{ου} αιώνα. Η αγορά εθεωρείτο ένα παντοδύναμο αυτορυθμιζόμενο σύστημα και οι παρεμβάσεις μη επιθυμητές. Στη βάση αυτών των αρχών, όσες επιχειρήσεις μπορούσαν να αντεπεξέλθουν στον οικονομικό ανταγωνισμό, αυτές έπρεπε να επιβιώσουν. Αντίθετα, όσες αποτύγχαναν στον οικονομικό τους σκοπό και παρουσίαζαν ζημιές, όφειλαν να κλείσουν και οι πιστωτές τους να αποζημιωθούν από τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρίας.

Αυτή η προσέγγιση του κλασικού Πτωχευτικού Δικαίου είναι φανερό ότι αντιλαμβάνεται την επιχείρηση μόνο ως οικονομική μονάδα. Δε λαμβάνει υπόψη της τη σύγχρονη κοινωνικοοικονομική της διάσταση, τον παραγωγικό της ρόλο, δηλαδή το σύνολο των κοινωνικοοικονομικών σχέσεων που διαμορφώνεται με άξονα την επιχείρηση. Τέτοιες σχέσεις μπορεί να είναι η χρησιμότητα και η σημασία των παραγόμενων προϊόντων για την εθνική οικονομία, η ανάγκη της απασχόλησης των εργαζόμενων, η κατοχύρωση των δεδουλευμένων μισθών και απαιτήσεών τους.

Οι ειδικότερες αδυναμίες που παρουσίαζε το Πτωχευτικό Δίκαιο στην Ελλάδα ήταν οι ακόλουθες:

Πρώτον:

Στόχος του τελικού σταδίου της πτώχευσης είναι η ρευστοποίηση της περιουσίας της εταιρίας για την ικανοποίηση των δανειστών. Αυτό σημαίνει στην ουσία διάλυση της επιχείρησης ως παραγωγικής μονάδας.

Δεύτερον:

Τα διάφορα ειδικά προνόμια (ενέχυρο ή υποθήκη) ματαιώνουν τη σύμμετρη ικανοποίηση των δανειστών, αφού οι έχοντες ειδικά προνόμια ικανοποιούνται ανεξάρτητα από την πτωχευτική διαδικασία. Στην πράξη και στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτά τα προνόμια καλύπτουν το σύνολο της πτωχευτικής περιουσίας, με συνέπεια η τελευταία να εμφανίζεται μηδενική. Κατ' αυτόν τον τρόπο ματαιώνεται η κοινωνικά δίκαιη αρχή της σύμμετρης και ίσης ικανοποίησης των δανειστών.

Αυτή η αρχή παραβιάζεται κυρίως στην περίπτωση των εργαζομένων και των μισθολογικών τους απαιτήσεων. Εφόσον το δικαίωμα εργασίας προστατεύεται από το Σύνταγμα στον ίδιο βαθμό με την ιδιοκτησία, δεν είναι νοητή η προνομιακή ικανοποίηση δανειστών με εμπράγματα αξιώσεις έναντι των δικαιωμάτων και απαιτήσεων των εργαζομένων.

Τρίτον:

Σχετικά με τον πτωχέυσαντα, η πτωχευτική διαδικασία προβλέπει ορισμένες περιουσιακές και ηθικές μειώσεις. Ωστόσο, ούτε η συνολική προσωπική του περιουσία μειώνεται, ούτε εμποδίζεται να ασκήσει, διαμέσου άλλου νομικού σχήματος, άλλες οικονομικές δραστηριότητες. Ειδικά οι εταίροι των κεφαλαιουχικών εταιριών δε συμμετέχουν στις συνέπειες της πτώχευσης, διότι το δίκαιο των κεφαλαιουχικών εταιριών «δεν αποτελεί τίποτα άλλο παρά περιορισμό της προσωπικής

ευθύνης». Επομένως, σ' αυτήν την περίπτωση οι ευθύνες του επιχειρηματία για την κακή πορεία της εταιρίας, οι ατασθαλίες, η κακή ή δόλια χρησιμοποίηση της περιουσίας της εταιρίας, των δανείων, κλπ, είναι ανύπαρκτες.

Τέταρτον:

Το ισχύον πτωχευτικό δίκαιο και η εφαρμογή του απαιτούν πολύχρονες διαπραγματεύσεις μεταξύ των ενδιαφερόμενων εταίρων και πιστωτών. Έτσι παρατηρείται μια καθυστέρηση στην εξόφληση των απαιτήσεων των δανειστών από την εταιρία ή το πρόσωπο που πτώχευσε. Κι αυτό, γιατί η διαδικασία της πτώχευσης είναι ιδιαίτερα χρονοβόρα, λόγω των πολλών ενστάσεων και των ανακοπών, που μπορούν να προβληθούν και από την πλευρά των εταίρων ή των εμπόρων ατομικά ή από την πλευρά των πιστωτών.

Αυτό το νομικό – θεσμικό πλαίσιο, προϊόν άλλων εποχών και νοοτροπιών, δεν μπορούσε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που έθετε η οικονομική κρίση της δεκαετίας του '80 στην Ελλάδα. Οι προκλήσεις αυτές ήταν πολύμορφες και πολυεπίπεδες.

Ο μεγάλος αριθμός των υποχρεωμένων επιχειρήσεων και το τεράστιο οικονομικό και κοινωνικό βάρος μερικών από αυτές, απέκλειε εξ ορισμού τη ρευστοποίηση και εκποίηση τους, καθώς υπήρχε απειλή αποδιάρθρωσης παραγωγικών διασυνδέσεων, απώλειας οικονομικών πλεονεκτημάτων και εμφάνισης του κοινωνικού προβλήματος της ανεργίας, από τις μαζικές απολύσεις. Ταυτόχρονα, η εφαρμογή του κλασικού Πτωχευτικού Δικαίου απέκλειε τον καταλογισμό ευθυνών σε μετόχους και ιδιοκτήτες, σε μια περίοδο όπου κυριαρχούσε διάχυτα στην κοινή γνώμη η αντίληψη ότι «μόνο οι βιομηχανίες ήταν προβληματικές και όχι οι βιομήχανοι».

Αφενός η ύπαρξη ενός αναχρονιστικού Δικαίου στην Ελλάδα, που αδυνατούσε να ακολουθήσει τις σύγχρονες εξελίξεις στην Ευρώπη και τις άλλες χώρες, και αφετέρου οι διαστάσεις του φαινομένου των προβληματικών επιχειρήσεων, επέβαλλαν την άμεση παρέμβαση του κράτους για την εισαγωγή ενός άλλου Δικαίου, του Δικαίου της εξυγίανσης, δηλαδή της διαδικασίας εκείνης, η οποία έχει σκοπό να προλάβει την αφερεγγυότητα των επιχειρήσεων και να τις διατηρήσει στη ζωή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Πτώχευση – Χρεωκοπία

1. Έννοια πτώχευσης

Πτωχευτικό δίκαιο [άρθρο 525 Εμπ.Ν.]

Στις εμπορικές συναλλαγές η πληρωμή των χρεών δεν εξελίσσεται πάντοτε ομαλά, γιατί ο έμπορος που έχει χρέη ελπίζει ότι κατά το χρόνο που θα είναι απαιτητά, θα είναι σε θέση, αφού κι αυτός θα έχει κάνει εισπράξεις, να καλύψει τις υποχρεώσεις του.

Αυτό όμως δε συμβαίνει πάντοτε, με αποτέλεσμα, κατά το χρόνο της πληρωμής των χρεών, να μην έχει τη δυνατότητα να καλύψει τις υποχρεώσεις του για διαφόρους λόγους.

Και εφόσον η επιχείρηση του εμπόρου εξελίσσεται ομαλά, οι δανειστές μπορούν να ικανοποιηθούν από την περιουσία της επιχείρησης, βάσει των κανόνων της Πολιτικής Δικονομίας, περί αναγκαστικής εκτέλεσης για την είσπραξη των απαιτήσεων.

Στην περίπτωση, όμως, που η επιχείρηση δε λειτουργεί κανονικά, ο έμπορος έπαψε να πληρώνει τα χρέη του και δεν υπάρχει ελπίδα να εξακολουθήσει να υφίσταται ως επιχείρηση με τις συνθήκες αυτές, την ατομική αναγκαστική εκτέλεση έρχεται να αντικαταστήσει η συλλογική δράση των πιστωτών, που έχει σκοπό

να ικανοποιήσει κατά τις αρχές της ισότητας όλους τους πιστωτές. Η συλλογική δράση και η αρχή της ισότητας των πιστωτών επιτυγχάνεται με το θεσμό της πτώχευσης.

Πτώχευση είναι η νομική κατάσταση του εμπόρου ο οποίος έπαυσε τις πληρωμές του και η οποία δημιουργείται με δικαστική απόφαση.

2. Έννοια χρεωκοπίας

Η πτώχευση του εμπόρου μπορεί να οφείλεται σε πολλά αίτια, από τα οποία, άλλα είναι ανεξάρτητα από τη θέλησή του, άλλα δε οφείλονται σε αμέλεια ή και δόλο. Εάν η πτώχευση οφείλεται σε αίτια για τα οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος ο έμπορος που ατύχησε (οικονομική κρίση, ελάττωση εργασιών, μη ζήτηση εμπορευμάτων, κλπ), τότε δεν μπορεί να γίνει λόγος για ποινική δίωξή του. Εάν όμως η πτώχευση οφείλεται σε αμελή διαχείριση των ατομικών και εμπορικών του υποθέσεων ή και σε δόλιες ενέργειές του, τότε κηρύσσεται **χρεωκόπος** και τιμωρείται και ποινικά.

Η χρεωκοπία διακρίνεται σε **απλή** και σε **δόλια**.

Απλός χρεωκόπος κηρύσσεται ο έμπορος που πτώχευσε και:

- α) οι προσωπικές του ή οικιακές του δαπάνες κρίθηκαν υπερβολικές από το δικαστήριο
- β) δαπάνησε μεγάλα χρηματικά ποσά σε παιχνίδια ή σε επιχειρήσεις που εξαρτώνται από την τύχη, σε εικονικές συναλλαγές του χρηματιστηρίου
- γ) έχοντας σκοπό να αναβάλει την κήρυξή του σε πτώχευση, αγόρασε εμπορεύματα, για να τα μεταπωλήσει σε τιμή κατώτερη από την αγοραία αξία τους, ή για τον ίδιο

παραπάνω σκοπό, σύναψε δάνεια με υψηλό τόκο, για να αντιμετωπίσει επείγοντα χρέη, έθεσε σε κυκλοφορία εμπορικά γραμμάτια ή κατέφυγε σε άλλα μέσα επιζήμια για την ανεύρεση χρημάτων

- δ) πλήρωσε μετά την παύση των πληρωμών κάποιο πιστωτή για να βλάψει την ομάδα
- ε) ο ίδιος παρέλειψε να υποβάλει δήλωση παύσης πληρωμών ή την υπέβαλε εκπρόθεσμα
- στ) δεν τήρησε λογιστικά βιβλία ή τα τήρησε χωρίς τις εσωτερικές και εξωτερικές διατυπώσεις ή δεν τα παρέδωσε στο δικαστήριο μέσα σε 15 μέρες από την παύση των πληρωμών.

Η απλή χρεωκοπία θεωρείται αδίκημα σε βαθμό πλημμελήματος και τιμωρείται με φυλάκιση από 10 ημέρες μέχρι 2 έτη.

Δόλιος χρεωκόπος κηρύσσεται ο έμπορος που πτώχευσε:

- α) όταν απέκρυψε τα βιβλία του ή τα αφαίρεσε δόλια ή διέγραψε ή αλλοίωσε το περιεχόμενό τους
  - β) όταν υπεξαίρεσε ή απέκρυψε μέρος του ενεργητικού του
  - γ) όταν με τα βιβλία του ή τα δημόσια ή τα ιδιωτικά έγγραφα ή με τον ισολογισμό του θέλησε να παρουσιάσει τον εαυτό του ως οφειλέτη ποσών που δεν οφείλονται (άρθρ. 684, Εμπ.Ν.).
- Η κήρυξη του εμπόρου σε πτώχευση δεν είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη δίωξη σε χρεωκοπία, κατά την κρατούσα άποψη στη νομολογία.

Η δόλια χρεωκοπία θεωρείται ως αδίκημα σε βαθμό κακουργήματος και τιμωρείται από ένα έτος και πάνω.

Β. Νομοθετικά συστήματα πτωχευτικού δικαίου και ιστορική αναδρομή

Όπως είναι γνωστό, το **Εμπορικό Δίκαιο** αρχίζει να διαμορφώνεται σαν ιδιαίτερο Δίκαιο κατά το Μεσαίωνα, δια μέσου των συντεχνιών της βόρειας Ιταλίας. Οι ρίζες, λοιπόν, του Εμπορικού Δικαίου ξεκινούν από το Ρωμαϊκό Δίκαιο, που πρόσφερε τα πρότυπα για τη διαμόρφωσή του. Αυτό δε το τελευταίο συνέβη και όσον αφορά την πτώχευση.

Ο θεσμός της πτώχευσης βαθμηδόν επεκτάθηκε και εξελίχτηκε σε όλες τις πολιτισμένες χώρες και ρυθμίζεται σήμερα από όλες τις σύγχρονες νομοθεσίες. Η βασική διάκριση μεταξύ τους αναφέρεται στην έκταση εφαρμογής του πτωχευτικού συστήματος. Άλλες νομοθεσίες εφαρμόζουν την πτώχευση μόνο σε εμπόρους οφειλέτες (Ελλάδα, Βέλγιο, Ιταλία) και άλλες σε οποιοδήποτε οφειλέτη, έμπορο ή όχι (Γερμανία, Ελβετία, Αγγλία, Σουηδία).

Ελληνική νομοθεσία.

Στη χώρα μας αρχικά ίσχυε και ως προς τον τομέα της πτώχευσης ο *Code de Commerce* (νόμος της Γαλλίας που περιόριζε την εφαρμογή του νόμου της πτώχευσης μόνο στους εμπόρους), μέχρι το 1878, όταν με το νόμο ΨΠΣΤ της 13^{ης} Δεκεμβρίου 1878 «περί πτωχεύσεως και χρεωκοπίας» αντικαταστάθηκε ολόκληρο το τρίτο βιβλίο του Εμπορικού Νόμου. Άλλες τροποποιήσεις έγιναν με τον νόμο ΓΦΟΔ της 22/24 Φεβρουαρίου 1910 και με τον Α.Ν. της 17/27 Απριλίου 1937 «περί διατάξεων τινών του πτωχευτικού δικαίου», ενώ πρόσφατα με το νόμο 2479/1997 έγιναν περιορισμένες νομοθετικές επεμβάσεις με σκοπό την επιτάχυνση της πτωχευτικής διαδικασίας.

Διατάξεις που αναφέρονται στην πτώχευση, υπάρχουν διάσπαρτες τόσο στον Αστικό Κώδικα, όσο και σε άλλα νομοθετήματα, ιδίως στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και στους Εισαγωγικούς αυτών Νόμους. Εξ' άλλου, από χρόνια διαπιστώθηκε η ανάγκη να τροποποιηθεί η πτωχευτική νομοθεσία. «Σχέδιο Πτωχευτικού Κώδικα» είχε εκπονηθεί ήδη από το 1924.

Ο Ν. 1386/1983 με επίκεντρο την εξυγίανση των λεγόμενων «προβληματικών επιχειρήσεων», δεν επέφερε μεταβολή στο πτωχευτικό δίκαιο καθόλου, αφού, ανεξάρτητα από τις ατέλειές του, τόσο ως προς τη ρύθμιση, όσο και ως προς την αποτελεσματικότητα της προβλεπόμενης σ' αυτόν διαδικασίας, που οδήγησαν τελικά στην ουσιαστική κατάργηση (άρθρ. 47, Ν. 1872/1990 όπως ισχύει), πρόβλεψε ειδική διαδικασία ανασυγκρότησης ορισμένης μορφής μεγάλων επιχειρήσεων κατά το πρότυπο ξένων νομοθεσιών.

Με τις διατάξεις των άρθρ. 44–49 του Ν. 1892/1990, όπως ισχύει μετά τους νόμους 1947/91 (άρθρ. 43), 2000/91 (άρθρ. 53, παρ. 2), 2234/94 (άρθρ. 1, παρ. 6), 2244/94 (άρθρ. 9) 2305/95 (άρθρ. 2), που αναφέρονται στις προβληματικές και υπερχρεωμένες επιχειρήσεις, εισήχθησαν νέες μορφές εξυγίανσης της επιχείρησης. Π.χ. η συμφωνία πιστωτών και επιχείρησης (άρθρ. 44, όπως ισχύει μετά το Ν. 1947/1991 άρθρ. 43) και η διαδικασία της ειδικής εκκαθάρισης (άρθρ. 46α, όπως ισχύει μετά το ν. 2000/91, άρθρ. 14), η οποία χρησιμοποιείται, και μάλιστα ευρέως, με σκοπό, είτε την πώληση από τον καθαριστή της επιχείρησης ως συνόλου με δημόσιο πλειοδοτικό διαγωνισμό, είτε, ακόμα, σε περίπτωση ανεπιτυχούς διαγωνισμού, την τμηματική, κατά τις προϋποθέσεις του νόμου πώληση των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

II. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Για να κηρυχθεί κάποιος σε κατάσταση πτώχευσης, πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις (άρθρ. 525 Ε.Ν.), τις οποίες η επιστήμη και η νομολογία κατέταξαν σε δύο κατηγορίες, τις ουσιαστικές και τις τυπικές. **Ουσιαστικές προϋποθέσεις** είναι η ικανότητα του εμπόρου - οφειλέτη να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης (πτωχευτική ικανότητα) και το ότι αυτός βρίσκεται σε κατάσταση παύσης πληρωμών. Ως **τυπική προϋπόθεση** απαιτείται δικαστική απόφαση, που εκδίδεται από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την κήρυξη της πτώχευσης.

A. Πτωχευτική ικανότητα

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 525, παρ. 1 του Εμπορικού Νόμου, σε κατάσταση πτώχευσης κηρύσσεται *«πας έμπορος παύων τας πληρωμάς αυτού»*. Πτωχευτική ικανότητα, σύμφωνα με το δικό μας Δίκαιο, έχει μόνο ο έμπορος. Ο νόμος αναφέρει γενικά *«πας έμπορος»*. Συνεπώς, σε κατάσταση πτώχευσης κηρύσσεται, τόσο το φυσικό, όσο και το νομικό πρόσωπο, εφ' όσον φέρουν εμπορική ιδιότητα.

1. Πτωχευτική ικανότητα φυσικών προσώπων – εμπορική ιδιότητα

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 525, παρ. 1, Εμπ.Ν. σε κατάσταση πτώχευσης κηρύσσεται κάθε έμπορος που έπαψε τις πληρωμές του. Αυτός που κηρύχθηκε σε πτώχευση ονομάζεται πτωχός. Επομένως, πτωχευτική ικανότητα έχει μόνο ο έμπορος, είτε είναι φυσικό, είτε νομικό πρόσωπο, εφόσον φέρουν την ιδιότητα του εμπόρου. Έτσι λ.χ. δεν μπορούν να πτωχεύσουν τα Ν.Π.Δ.Δ.

Ο ανίκανος για την απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας (λ.χ. ανήλικος) δεν έχει εμπορική και επομένως πτωχευτική ικανότητα, γιατί προστατεύεται από την ικανότητα αυτή. Επίσης, δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα αυτοί που έχουν την ικανότητα για διενέργεια εμπορικών πράξεων, όχι όμως και την ικανότητα απόκτησης της ιδιότητας του εμπόρου. Λ.χ. αυτός που πτώχευσε και δεν αποκαταστάθηκε, ο οποίος δεν έχει την ικανότητα να αποκτήσει την εμπορική ιδιότητα, βρίσκεται, όμως, σε κατάσταση (νέας) πτώχευσης, αν η (παλιά πτώχευση) περατώθηκε με πτωχευτικό συμβιβασμό, ο οποίος μεταγενέστερα ακυρώθηκε ή γενικά διερρήχθη.

Σύμφωνα με το άρθρ. 525, παρ. 2, Εμπ.Ν. σε πτώχευση μπορεί να κηρυχθεί και εκείνος που παραιτήθηκε από την εμπορία, αν κατά το χρόνο που είχε την εμπορική ιδιότητα, είχε πάψει τις πληρωμές του. Πτωχευτική ικανότητα έχει και ο έμπορος που παραιτήθηκε δόλια από την εμπορία του, προβλέποντας την οικονομική του πτώση. Αντίθετα, η έναρξη της εκκαθάρισης δεν συνεπάγεται παραίτηση.

Επίσης, σε κατάσταση πτώχευσης μπορεί να κηρυχθεί και ο αποθανών έμπορος, αν έπαψε τις πληρωμές του, όταν βρισκόταν στη ζωή. Η πτώχευσή του πρέπει να κηρυχθεί μέσα σ' ένα χρόνο από το θάνατό του, σύμφωνα με το άρθρ. 525, παρ. 3, Εμπ.Ν. Η κατάσταση της παύσης των πληρωμών θα πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο του θανάτου του εμπόρου. Εφόσον υπάρχει αυτή,

κηρύσσεται η πτώχευσή του και δεν ενδιαφέρει αν ο κληρονόμος αποδέχτηκε την κληρονομία «επ' ωφελεία απογραφής ή όχι». Μόνη περίπτωση που δεν κηρύσσεται η πτώχευση, είναι όταν ο κληρονόμος έχει αρκετή περιουσία, έτσι ώστε να μπορεί να ικανοποιήσει όλους τους δανειστές.

Κατά το νόμο, η κήρυξη σε κατάσταση πτώχευσης του αποθανόντος, γίνεται μέσα σ' ένα χρόνο από το θάνατό του. Προκειμένου, όμως, για την πτώχευση που κηρύσσεται αυτεπάγγελτα από το δικαστήριο, θα πρέπει να γίνει η δημοσίευση της απόφασης μέσα σ' ένα έτος, ενώ, προκειμένου για την κήρυξη της πτώχευσης, μετά από αίτηση ενός πιστωτή. Αρκεί να υποβληθεί η αίτηση μέσα στο χρόνο, ανεξάρτητα αν η έκδοση και η δημοσίευση της απόφασης συμβούν αργότερα. Η προθεσμία αυτή του έτους είναι αποκλειστική και με την πάροδό της είναι απαράδεκτη κάθε αίτηση κήρυξης πτώχευσης.

Και στην περίπτωση της κήρυξης πτώχευσης ως άφαντου ενός εμπόρου, οι πιστωτές του, μπορούν να ζητήσουν την πτώχευσή του.

Η κήρυξη της πτώχευσης μετά το θάνατο του εμπόρου σκοπό έχει τον διαχωρισμό της κληρονομικής περιουσίας από την ατομική περιουσία του κληρονόμου, έτσι ώστε η κληρονομική περιουσία να αποτελεί «χωριστή περιουσία» με προορισμό την ικανοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών. Η πτώχευση κηρύσσεται όταν ο έμπορος που απεβίωσε βρισκόταν σε κατάσταση παύσης των πληρωμών. Σε αντίθεση περίπτωση, οι δανειστές του μπορούν να ζητήσουν, είτε τη δικαστική εκκαθάριση της κληρονομιάς, είτε την πτώχευση του κληρονόμου του αποβιώσαντος εμπόρου, εφόσον ο κληρονόμος αποδέχτηκε την κληρονομία, χωρίς το ευεργέτημα της απογραφής και έχει την εμπορική ιδιότητα.

2. Πτωχευτική ικανότητα εταιριών – εμπορική ιδιότητα

Οι εταιρίες υπόκεινται σε πτώχευση και έχουν, ως εκ τούτου, πτωχευτική ικανότητα, υπό τον όρο, όμως, ότι έχουν νομική προσωπικότητα και είναι εμπορικές. Σε πτώχευση, λοιπόν, υπόκεινται η ομόρρυθμη και η ετερόρρυθμη εμπορική εταιρία, η ανώνυμη εταιρία, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης και ο συνεταιρισμός. Οι παραπάνω εταιρίες διατηρούν την πτωχευτική τους ικανότητα και μετά τη λύση τους και όσο διαρκεί το στάδιο της εκκαθάρισης, διότι κατά το στάδιο αυτό διατηρούν την νομική τους προσωπικότητα. Μετά την περάτωση των εργασιών και τη διανομή, αποκλείεται η πτώχευση της εταιρίας, έστω και αν αποκαλύφθηκε η ύπαρξη μη ικανοποιηθέντων δανειστών.

Δεν υπόκεινται σε πτώχευση, γιατί δεν έχουν νομική προσωπικότητα, η αφανής εταιρία και η συμπλοιοκτησία.

B. Παύση των πληρωμών

1. Έννοια

Άλλη προϋπόθεση κήρυξης πτώχευσης του εμπόρου είναι η παύση των πληρωμών του εμπόρου. Παύση των πληρωμών είναι η κατάσταση της περιουσίας του εμπόρου, είτε φυσικού, είτε νομικού προσώπου, λόγω της οποίας δεν μπορεί να πληρώσει τα χρέη του κατά τη λήξη τους.

Η μη πληρωμή πρέπει να περιέχει το στοιχείο της γενικότητας, δηλαδή να αφορά σύνολο πιστωτών και όχι μεμονωμένες περιπτώσεις. Η γενικότητα δεν αναφέρεται στον αριθμό των χρεών,

αλλά στην περιουσία του εμπόρου. Μπορεί, όταν δεν έχουν πληρωθεί πολλά χρέη του εμπόρου, αλλά μικρής σημασίας, να μην περιέχουν το στοιχείο της γενικότητας, ενώ, αντίθετα, ένα και μόνο χρέος του λόγω της μεγάλης σημασίας του μπορεί να περιέχει το στοιχείο αυτό και να οδηγήσει στην πτώχευση.

Εκτός από το στοιχείο της γενικότητας, θα πρέπει να υπάρχει στη μη πληρωμή των χρεών και το στοιχείο της μονιμότητας, δηλαδή η μη πληρωμή να μην οφείλεται σε παροδικά εμπόδια ή καταστάσεις. Έτσι, αν υπάρχει παροδική μη πληρωμή, δεν είναι δυνατόν να γίνεται λόγος για παύση των πληρωμών, γιατί καθημερινά στις εμπορικές συναλλαγές έχουμε τέτοια στιγμιαία εμπόδια πληρωμής. Επίσης, αδυναμία υφίστανται μόνο για έλλειψη χρημάτων για πληρωμές. Έτσι λ.χ. δεν υπάρχει παύση πληρωμών, αν ο έμπορος αδυνατεί να παραδώσει παραγγελθέντα εμπορεύματα.

Η πτώχευση του εμπόρου μπορεί να ζητηθεί μόνο για τα εμπορικά και όχι για τ' ατομικά (αστικά) του χρέη. Εμπορικά χρέη είναι αυτά που δημιούργησε ως έμπορος, με τις αντικειμενικά εμπορικές του πράξεις. Οι πράξεις των ανωνύμων εταιριών και εταιριών περιορισμένης ευθύνης είναι πάντοτε εμπορικές. Τα εμπορικά χρέη θα πρέπει να είναι εκκαθαρισμένα και απαιτητά.

Όσον αφορά την ομόρρυθμη και την ετερόρρυθμη εταιρία, η παύση των πληρωμών δεν αποτελεί απόδειξη της παύσης των πληρωμών και των ομόρρυθμων εταίρων τους. Οι εταιρικοί πιστωτές δεν μπορούν να ζητήσουν την ατομική πτώχευση ομορρύθμων εταίρων επικαλούμενοι την παύση των πληρωμών της εταιρίας.

Η παύση των πληρωμών μπορεί να γίνει και να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους, π.χ. κλείσιμο του καταστήματος, πολλές διαμαρτυρήσεις συναλλαγματικών, φυγή του εμπόρου, κλπ.

2. Πλασματική παύση των πληρωμών

Κατά το νόμο, η παύση των πληρωμών, αποτελεί προϋπόθεση για την κήρυξη του εμπόρου σε πτώχευση.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις κατά τις οποίες αν και ο έμπορος εξακολουθεί να πληρώνει, εν τούτοις όμως κηρύσσεται σε πτώχευση. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που η εξακολούθηση των πληρωμών από τον έμπορο γίνεται με δόλια και καταστρεπτικά μέσα, οπότε το δικαστήριο μπορεί να τον κηρύξει σε πτώχευση (άρθρ. 528, Εμπ.Ν.).

Αυτή η πτώχευση επέρχεται λόγω της πλασματικής παύσης των πληρωμών του εμπόρου, ανεξάρτητα από το ότι αυτός πληρώνει με δόλια και καταστρεπτικά μέσα. Καταστρεπτικά μέσα είναι π.χ. η πώληση των εμπορευμάτων κάτω του κόστους, η σύναψη δανείων με τοκογλυφικό επιτόκιο, κλπ, με μόνο σκοπό την εξεύρεση χρημάτων για τη διενέργεια των πληρωμών.

3. Δήλωση περί αναστολής των πληρωμών

Κατά τη διάταξη του άρθρ. 525, Εμπ.Ν., κάθε έμπορος που δηλώνει ενώπιον του γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου ότι αναστέλλει τις πληρωμές του, βρίσκεται σε κατάσταση πτώχευσης, ενώ, σύμφωνα με το άρθρ. 526, Εμπ.Ν., ο έμπορος που αναστέλλει τις πληρωμές του, οφείλει να το δηλώσει στο γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου. Η τελευταία αυτή διάταξη προϋποθέτει παύση των πληρωμών του εμπόρου, διότι μόνον αυτή υποχρεώνει τον έμπορο στην υποβολή της δήλωσης.

Αντίθετα, η διάταξη του άρθρ. 526 παρέχει το δικαίωμα στον έμπορο να δηλώσει ότι αναστέλλει τις πληρωμές του και να υποβληθεί στην πτωχευτική διαδικασία. Έτσι, λοιπόν, σε πτώχευση κηρύσσεται, όχι μόνο ο έμπορος που έπαυσε τις πληρωμές του, αλλά

και εκείνος που δήλωσε ενώπιον του γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου ότι αναστέλλει τις πληρωμές του, έστω και αν δε βρίσκεται ακόμα σε κατάσταση παύσης των πληρωμών του. Κατά τη ρητή διάταξη του άρθρ. 525, Εμπ.Ν., το δικαστήριο στην περίπτωση αυτή κηρύσσει την πτώχευση, χωρίς άλλη απόδειξη για την παύση των πληρωμών.

Γ. Δικαστική απόφαση

Ένδικα μέσα κατά της απόφασης

Τρίτη τέλος τυπική προϋπόθεση είναι η δικαστική απόφαση, η οποία κηρύσσει τον οφειλέτη έμπορο σε κατάσταση πτώχευσης. Αρμόδιο δικαστήριο για την κήρυξη της πτώχευσης είναι το πολυμελές πρωτοδικείο της περιφέρειας, στην οποία ο έμπορος έχει το κύριο κατάστημά του ή η εταιρία την έδρα της.

Προκειμένου για την κήρυξη της πτώχευσης συνεταιρισμού, αρμόδιο είναι όχι το πρωτοδικείο, αλλά το ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού.

Για την πτώχευση που κηρύσσεται με το θάνατο του εμπόρου, αρμόδιο είναι το πρωτοδικείο του τόπου, όπου ο έμπορος είχε το κατάστημά του εν ζωή.

Η αναγκαιότητα της δικαστικής απόφασης προκύπτει από πολλές διατάξεις του Εμπορικού Νόμου και σήμερα ομόφωνα επικρατεί η άποψη που στηρίζεται στο άρθρ. 528, Εμπ.Ν., ότι, για να κηρυχθεί ο οφειλέτης έμπορος σε πτώχευση, απαιτείται δικαστική απόφαση από την οποία επέρχονται και οι δικονομικές συνέπειες της πτώχευσης.

Κατά της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση επιτρέπονται τα εξής ένδικα μέσα: **πτώχευτική ανακοπή, έφεση και αίτηση ανάκλησης.**

Ανακοπή

Σε πτωχευτική ανακοπή υπόκειται μόνο η απόφαση που κήρυξε την πτώχευση και αυτή που ορίζει προγενέστερο χρόνο παύσης πληρωμών. Το ένδικο αυτό μέσο μπορεί κατ' αρχήν να ασκήσει ο πτωχός, αν η απόφαση που κήρυξε την πτώχευση εκδόθηκε ερήμην του ή αν εκδόθηκε αυτεπάγγελα από το δικαστήριο ή μετά από αίτηση κάποιου πιστωτή και ο πτωχός δεν παρουσιάστηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης.

Επίσης, πτωχευτική ανακοπή επιτρέπεται να ασκήσει και κάθε τρίτος ενδιαφερόμενος του οποίου τα συμφέροντα θίγονται από την κήρυξη της πτώχευσης (λ.χ. τρίτος που συναλλάχθηκε με τον πτωχό κατά την ύποπτη περίοδο), εφόσον δεν έλαβε ή δεν κλήθηκε να λάβει μέρος στη δίκη της πτώχευσης. Ο σύνδικος δε θεωρείται τρίτος. Αν η πτώχευση κηρύχθηκε μετά από δήλωση του εμπόρου περί αναστολής των πληρωμών, τότε, με την πτωχευτική ανακοπή μπορεί να αμφισβητηθεί μόνο η εμπορική ιδιότητα του πτωχεύσαντα.

Προθεσμία για την άσκηση της πτωχευτικής ανακοπής είναι 30 μέρες από τη δημοσίευση της απόφασης στο Δελτίου του Ταμείου Συντάξεως Νομικών. Η ανακοπή στρέφεται κατά του συνδίκου και απευθύνεται στο δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Η πτωχευτική ανακοπή έχει ως συνέπεια ότι γίνεται νέα συζήτηση της υπόθεσης. Η άσκηση της ανακοπής δεν επιφέρει αναστολή της ανακοπτόμενης απόφασης. Αν όμως η ανακοπή γίνει δεκτή από το δικαστήριο, τότε εξαφανίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση και θεωρείται ότι η πτώχευση δεν έγινε ποτέ.

Έφεση

Έφεση επιτρέπεται όχι μόνο κατά της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, αλλά και κατά της απόφασης που απέρριψε την αίτηση για την κήρυξη κάποιου σε πτώχευση.

Την έφεση μπορεί ν' ασκήσει ο **πτωχεύσας** ή ο **πιστωτής** όταν η αίτησή του για την πτώχευση του οφειλέτη εμπόρου έχει απορριφθεί.

Η έφεση, όταν ασκείται από τον πτωχό, στρέφεται κατά του συνδίκου, ενώ όταν ασκείται από τον πιστωτή που έχει απορριφθεί η αίτησή του, τότε στρέφεται κατά του καθού η αίτηση για την πτώχευση.

Η έφεση ασκείται μέσα σε προθεσμία δέκα πέντε ημερών, η οποία αρχίζει από την επίδοση της απόφασης.

Η άσκηση της έφεσης δεν έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης που κηρύσσει την πτώχευση, έχει όμως μεταβιβαστικό αποτέλεσμα, δηλαδή η έφεση εκδικάζεται από το Εφετείο. Αν η έφεση γίνει δεκτή από το Εφετείο, θεωρείται ότι ουδέποτε κηρύχθηκε η πτώχευση.

Αίτηση ανάκλησης

Η ανάκληση της πτωχευτικής απόφασης γίνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο στις εξής περιπτώσεις:

- α) αν ικανοποιήθηκαν ή συμφωνούν όλοι οι πιστωτές που έλαβαν μέρος στη δίκη ή φαίνονται από το φάκελο τον σχετικό με την πτώχευση, που βρίσκεται στο Πρωτοδικείο, και συνεπώς έπαψε πλέον να υπάρχει η κατάσταση της παύσης των πληρωμών

β) όταν δεν εμφανιστούν οι πιστωτές για επαλήθευση των απαιτήσεών τους μέσα στη νόμιμη προθεσμία.

Η αίτηση ανάκλησης γίνεται από τον πτωχό μόνο ή από τους κληρονόμους του και απευθύνεται κατά του συνδίκου. Στην αίτηση ανάκλησης συντάσσει έκθεση ο εισηγητής δικαστής της πτώχευσης. Αν γίνει δεκτή η αίτηση της ανάκλησης, η πτώχευση θεωρείται ότι δεν κηρύχθηκε ποτέ.

Η αίτηση για ανάκληση της πτώχευσης μπορεί να υποβληθεί μέχρι την επικύρωση του πτωχευτικού συμβιβασμού από το δικαστήριο και μάλιστα μέχρι την τελεσίδικη επικύρωση ή αν δεν επιτευχθεί συμβιβασμός, μέχρι το στάδιο της ένωσης των πιστωτών.

Σ' ένα ένδικο μέσο δεν υπόκεινται οι δικαστικές αποφάσεις:

- α) περί διορισμού ή αντικατάστασης του Εισηγητή
- β) περί διορισμού, αντικατάστασης ή ανάκλησης του συνδίκου
- γ) περί χρηματικού βοηθήματος, που χορηγείται στον πτωχό ή στην οικογένειά του
- δ) περί άδεια εκποίησης των κινητών πραγμάτων της πτωχευτικής περιουσίας
- ε) περί αναβολής του πτωχευτικού συμβιβασμού
- στ) οι αποφάσεις επί προσφυγής κατά πράξης του Εισηγητή, που εκδίδονται εντός της αρμοδιότητάς του
- ζ) κάθε προδικαστική απόφαση που εκδίδεται κατά τη διαδικασία της πτώχευσης.

Η πτώχευση κηρύσσεται με απόφαση του δικαστηρίου, που επιλαμβάνεται του θέματος:

- α) είτε μετά από δήλωση του εμπόρου, για την αναστολή των πληρωμών
- β) είτε μετά από αίτηση κάποιου πιστωτή
- γ) αυτεπάγγελτα.

Όπως ήδη αναφέρθηκε αρμόδιο δικαστήριο είναι το πολυμελές πρωτοδικείο της περιφέρειας της οποίας ο έμπορος έχει το εμπορικό του κατάστημα. Η αρμοδιότητα του κρίνεται κατά το χρόνο που πρόκειται να επιληφθεί του θέματος της κήρυξης της πτώχευσης και όχι κατά το χρόνο που διαπιστώθηκε η παύση των πληρωμών.

1. Κήρυξη της πτώχευσης μετά από δήλωση του εμπόρου περί αναστολής των πληρωμών

Εκτός από τους δανειστές, όπως αναφέρθηκε μπορεί και ο ίδιος ο οφειλέτης να δηλώσει αναστολή των πληρωμών του και να ζητήσει από το δικαστήριο την κήρυξή του σε κατάσταση πτώχευσης. Στην περίπτωση αυτή, το δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να κηρύξει πτώχευση χωρίς άλλη απόδειξη για την παύση των πληρωμών. Το δικαίωμα προς αναστολή των πληρωμών είναι προσωπικό, δεν μπορεί να ασκηθεί από τους δανειστές του οφειλέτη εμπόρου. Μπορεί να ασκηθεί από τον οφειλέτη έμπορο οποτεδήποτε.

Αν όμως ο έμπορος αναστέλλει τις πληρωμές του, οφείλει να το δηλώσει αυθημερόν στο γραμματέα του δικαστηρίου, αν δε το κύριο κατάστημα βρίσκεται εκτός της έδρας του πρωτοδικείου, οφείλει να προβεί στη δήλωση αυτή εντός δέκα ημερών.

Οι κληρονόμοι του εμπόρου δεν είναι υποχρεωμένοι να προβούν στη δήλωση του άρθρ. 526, Εμπ.Ν., έστω και αν ο κληρονομούμενος είχε παύσει τις πληρωμές του όσο ζούσε. Δικαίωμα δήλωσης αναστολής πληρωμής έχουν, μόνο αν ο κληρονομούμενος είχε παύσει τις πληρωμές του όσο ζούσε.

Μαζί με τη δήλωσή του ο έμπορος υποχρεούται σύμφωνα με το άρθρ. 527, Εμπ.Ν. να καταθέσει ισολογισμό ή να εκθέσει τους λόγους εξαιτίας των οποίων εμποδίζεται να τον καταθέσει. Μέσα σε 15 μέρες από τη μέρα της δήλωσης, συμπεριλαμβανομένης και

αυτής της ημέρας, ο έμπορος υποχρεούται να καταθέσει στον αρμόδιο γραμματέα του πρωτοδικείου τα εμπορικά βιβλία του. Δικαίωμα πρόσβασης στα βιβλία έχει και οποιοσδήποτε θα είχε δικαίωμα να συμμετάσχει στην πτωχευτική διαδικασία. Η κατάθεση του ισολογισμού και των εμπορικών βιβλίων απαιτείται για να εξακριβωθεί η οικονομική κατάσταση του δηλούντος εμπόρου, καθώς επίσης και τα αίτια που προκάλεσαν την πτώχευση.

Αν δεν κατατεθούν ο ισολογισμός και τα εμπορικά βιβλία, ενδέχεται να διωχθεί ο έμπορος για απλή χρεωκοπία.

Αφού υποβληθεί η παραπάνω δήλωση, το δικαστήριο κηρύσσει την πτώχευση του εμπόρου, ακόμα και αν δεν έχει βεβαιωθεί για την παύση των πληρωμών, υποχρεούται να κηρύξει την πτώχευση του εμπόρου, επειδή είναι δικαίωμά του να ζητήσει να κηρυχθεί σε πτώχευση.

2. Κήρυξη της πτώχευσης μετά από αίτηση κάποιου από τους πιστωτές

Την κήρυξη του εμπόρου σε πτώχευση μπορεί να ζητήσει κάθε πιστωτής, ο οποίος θα συμπεριληφθεί στην ομάδα των πιστωτών. Είναι αδιάφορο αν η απαίτηση του πιστωτή προέρχεται από αιτία αστική ή εμπορική ή αν γεννήθηκε πριν ή μετά τη μέρα της παύσεως των πληρωμών. Δεν αποκλείεται η κήρυξη του εμπόρου σε πτώχευση, έστω και αν ο αιτών είναι ο μοναδικός πιστωτής, αρκεί η μη πληρωμή σ' αυτόν να συνιστά κατάσταση παύσης των πληρωμών, το χρέος να προέρχεται από εμπορική αιτία για τον έμπορο και να είναι απαιτητό. Το δικαίωμα του πιστωτή να ζητήσει την κήρυξη εμπόρου σε πτώχευση δεν εξαρτάται από το μέγεθος της απαίτησής του, αλλά από την ύπαρξή της.

Αρκεί, λοιπόν, να έχει ο πιστωτής την ικανότητα να είναι διάδικος, δηλαδή να έχει την ικανότητα να είναι υποκείμενο

δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, να νομιμοποιήσει τον εαυτό του ως πιστωτή και να αποδείξει την συνδρομή των προϋποθέσεων της κήρυξης του εμπόρου σε πτώχευση. Την κήρυξη του εμπόρου σε πτώχευση μπορεί, επίσης, να ζητήσει και ο πιστωτής του πιστωτή του εμπόρου που έπαυσε τις πληρωμές του.

Προθεσμία για την υποβολή της αίτησης δεν υπάρχει, εκτός αν ο έμπορος έχει πεθάνει, οπότε πρέπει να τηρηθεί η προθεσμία του άρθρ. 525, παρ. 3, Εμπ.Ν. Η αίτηση στρέφεται κατά του οφειλέτη εμπόρου και, αν αυτός έχει πεθάνει, κατά των κληρονόμων του.

Σε κάθε αίτηση για την κήρυξη της πτώχευσης αναγράφονται το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο ή η ακριβής επωνυμία, καθώς και η διεύθυνση της αστικής και εμπορικής κατοικίας ή της έδρας και της επαγγελματικής εγκατάστασης του εμπόρου, φυσικού ή νομικού προσώπου. Αν η αίτηση αφορά ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία, τα ανωτέρω στοιχεία αναγράφονται και ως προς όλους τους ομόρρυθμους εταίρους. Όταν πρόκειται για πτώχευση νομικού προσώπου, αναγράφεται, επίσης, σε κάθε περίπτωση, το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο και η ακριβής διεύθυνση κατοικίας και επαγγελματικής εγκατάστασης του διαχειριστή ή των διαχειριστών ή του διευθύνοντος συμβούλου ή άλλου εκπροσώπου του. Αν τα στοιχεία αυτά δεν έχουν αναγραφεί ή εφόσον δεν συμπληρώθηκαν κατά το άρθρο 227 του Κ.Πολ.Δικ. η αίτηση (η δήλωση) απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

Στην αίτηση αναφέρονται τα τυχόν υποκαταστήματα, αποθήκες και άλλοι κύριοι ή βοηθητικοί χώροι άσκησης της εμπορίας από το υπό πτώχευση φυσικό ή νομικό πρόσωπο και αν πρόκειται για ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία και από τους ομόρρυθμους εταίρους της.

Η αίτηση μπορεί να απορριφθεί για έλλειψη εννόμου συμφέροντος, όταν δηλαδή ο αιτών πιστωτής επιδιώκει με την αίτησή του σκοπούς ξένους προς την πτώχευση, όταν δεν επιδιώκει με την αίτησή του την πραγμάτωση ευθύνης του εμπόρου και τη μέσω της συλλογικής διαδικασίας σύμμετρη ικανοποίηση όλων των

δανειστών, αλλά πραγματικά άλλους σκοπούς. Έτσι, πρέπει ν' απορριφθεί αίτηση, εάν διαπιστωθεί ότι π.χ. με την αίτηση επιδιώκεται αποκλειστικά η λύση συγκεκριμένης έννομης σχέσης, όπως π.χ. εταιρίας ή εντολής, όπως επίσης κάτι το οποίο είναι πολύ συνηθισμένο στην πράξη, όταν ο πιστωτής με την υποβολή αίτησης και με την απειλή συζήτησης αυτής επιτυγχάνει κάθε φορά μερική εξόφληση της απαίτησής του ή ακόμα αν με την αίτηση της πτώχευσης επιδιώκεται ο αποκλεισμός ανταγωνιστή από τον οικονομικό χώρο, οπότε η συγκεκριμένη συμπεριφορά μπορεί να εκτιμηθεί ως αθέμιτη.

Σε περίπτωση που απορριφθεί η αίτηση, δεν εμποδίζεται άλλος πιστωτής να υποβάλλει αίτηση που στηρίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά. Ακόμα, ο πιστωτής μπορεί να παραιτηθεί από την αίτησή του, που ζητεί την πτώχευση του εμπόρου, αλλά το δικαστήριο λαμβάνοντας αυτή ως αφορμή, μπορεί αυτεπάγγελα να τον κηρύξει σε πτώχευση.

Η αίτηση των πιστωτών κοινοποιείται και προς τον οφειλέτη έμπορο, εικοσιτέσσερις ώρες πριν τη συζήτηση.

3. Αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης

Ο νομοθέτης, προκειμένου να προστατέψει τη δημόσια τάξη από τις διάφορες δόλιες πράξεις των εμπορευομένων, ιδιαιτέρως εξαιτίας του ενδεχομένου της φυγής του οφειλέτη, ή της συμπαιγνίας ορισμένων πιστωτών και οφειλέτη, αναγνώρισε στο δικαστήριο (άρθρ. 528, Εμπ.Ν.) την ικανότητα να κηρύξει αυτεπάγγελα την πτώχευση. Το δικαστήριο μπορεί να προβεί στην αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης, λαμβάνοντας αφορμή από οποιοδήποτε γεγονός, είτε από την αίτηση του οφειλέτη ή του πιστωτή και την παραίτησή τους στη συνέχεια απ' αυτή, είτε από άλλο περιστατικό. Υπάρχουν περιπτώσεις, κατά το νόμο, που το

δικαστήριο, ενεργεί αυτεπάγγελτα και κηρύσσει την πτώχευση του οφειλέτη εμπόρου. Π.χ. όταν γίνει πτωχευτικός συμβιβασμός και, στη συνέχεια, ο οφειλέτης, αφού συμβιβαστεί, καταδικασθεί για δόλια χρεωκοπία, εκτός από το ότι ακυρώνεται ο συμβιβασμός, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του την καταδίκη, διορίζει εισηγητή δικαστή και σύνδικο. Η απόφαση αυτή του δικαστηρίου θεωρείται ως απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση.

Αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης είναι δυνατή και μετά από την παραίτηση ή το θάνατο του εμπόρου.

Η αυτεπάγγελτη κήρυξη της πτώχευσης αν και εξαιρετικά σημαντική είναι σπάνια στα δικά μας δικαστήρια κι αυτό γιατί είναι δύσκολο για το δικαστήριο να πληροφορηθεί αν συντρέχουν στο πρόσωπο κάποιου εμπόρου οι προϋποθέσεις για να κηρυχθεί σε πτώχευση.

III. ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

A. Οργάνωση της πτώχευσης

Μετά την κήρυξη της πτώχευσης επακολουθεί η διαδικασία της εξεύρεσης του ενεργητικού της περιουσίας του πτωχού, η διαταγή σφράγισης της περιουσίας, η διαχείριση και η συντήρηση της πτωχευτικής περιουσίας και τέλος η διανομή. Για να γίνουν όλα αυτά χρειάζεται οργάνωση των εργασιών της πτώχευσης, η οποία ανήκει σε ξεχωριστά όργανα.

Τα όργανα της πτωχευτικής διαδικασίας είναι τα εξής:

- α) το πτωχευτικό δικαστήριο
- β) ο εισηγητής δικαστής
- γ) ο σύνδικος της πτώχευσης
- δ) η συνέλευση των πιστωτών

Τα υποκείμενα της πτώχευσης είναι:

- α) ο πτωχός (πτωχεύσας έμπορος) και
- β) οι πτωχευτικοί πιστωτές

1. Το πτωχευτικό δικαστήριο

Το πτωχευτικό δικαστήριο είναι το πρωτοδικείο, στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έμπορος έχει το κύριο κατάστημά του. Αυτό κηρύσσει την πτώχευση, διορίζει τον Εισηγητή και τον αντικαθιστά, επικυρώνει τον πτωχευτικό συμβιβασμό, εκδικάζει όλες τις πτωχευτικές δίκες, επιβάλλει προσωπική κράτηση στον πτωχό, χορηγεί άδεια εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, αποφασίζει για την πτωχευτική ανακοπή και την αίτηση ανάκλησης, επικυρώνει αποφάσεις της συνέλευσης των πιστωτών και του συνδίκου, εκδικάζει προσφυγές εναντίον των πράξεων του εισηγητή και αποφασίζει για όλες τις υποθέσεις που γεννιούνται κατά τη διάρκεια της πτώχευσης.

2. Ο εισηγητής δικαστής

Καθήκον του εισηγητή είναι να επιτηρεί τις εργασίες της πτώχευσης και τη διαχείρισή της σε τρόπο που να επιταχυνθεί η εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας. Μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την αντικατάσταση του συνδίκου, να εξετάζει τα αίτια και τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες κηρύχθηκε η πτώχευση και να λαμβάνει πληροφορίες από τον πτωχό ή τους υπαλλήλους του, όσον αφορά την πτώχευση και τον έλεγχο του ισολογισμού που υποβλήθηκε. Υποχρεώνεται να υποβάλλει στο πτωχευτικό δικαστήριο έκθεση για όλες τις διενέξεις που αναφέρονται από την πτώχευση και ανήκουν στην αρμοδιότητά του. Ακόμα, διατάσσει τα κατεπείγοντα μέτρα για την εξασφάλιση και τη συντήρηση της ομάδας που προεδρεύει της συνέλευσης των πιστωτών του πτωχεύσαντα.

Ο εισηγητής αποφασίζει για τα εξής θέματα:

- 1) Επιτρέπει να μην σφραγιστούν τα βιβλία του πτωχού, τα οποία, αφού έχουν θεωρηθεί από τον ειρηνοδίκη παραδίδονται στο σύνδικο ή οι επιστολές που απευθύνονται στον πτωχό παραδίδονται στον σύνδικο.
- 2) Αποφασίζει για την πώληση των κινητών πραγμάτων του πτωχού, που υπόκεινται σε φθορά ή υποτίμηση, ή την πώληση γενικά των εμπορευμάτων του, για τη συνέχιση της εμπορίας.
- 3) Αποφασίζει για την προσωρινή παραδοχή κάθε αμφισβητούμενου πιστεύματος κατά τη διαδικασία της εξέλεξης των πιστώσεων.
- 4) Αποφασίζει για τα παράπονα που υποβάλλονται κατά του συνδίκου και ασκεί πειθαρχική εξουσία κατ' αυτού.
- 5) Μπορεί να αναβάλλει τη συνέλευση των πιστωτών για τον πτωχευτικό συμβιβασμό αν συμφωνούν αρκετοί πιστωτές.
- 6) Αποφασίζει για τον συμβιβασμό που καταρτίζει ο σύνδικος.

Κατά των διατάξεων αυτών του εισηγητή επιτρέπεται προσφυγή στο δικαστήριο, σε ορισμένες περιπτώσεις που καθορίζονται από το νόμο.

3. Ο σύνδικος

Ο σύνδικος είναι το πρόσωπο στο οποίο ανατίθεται η διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας και αποτελεί ίσως το πιο ουσιώδες όργανο της πτωχευτικής διαδικασίας. Ως σύνδικος διορίζεται αναγκαίως μόνο δικηγόρος, τουλάχιστον τριετή δικηγορική υπηρεσία και μόνο για μία πτώχευση, απαγορευμένου του διορισμού σε περισσότερες πτωχεύσεις συγχρόνως (άρθρ. 2, Ν. 4507). Σύμφωνα με το νόμο (άρθρ. 551) δεν επιτρέπεται να διοριστεί

σύνδικος συγγενής του πτωχού μέχρι του τέταρτου βαθμού. Σύνδικος αποκλείεται να διοριστεί εκείνος που πτώχευσε.

Ο σύνδικος υποχρεούται σε αυτοπρόσωπη εκπλήρωση των καθηκόντων του. Δύναται όμως να προσλαμβάνει πρόσωπα προς διευκόλυνση του έργου του, των οποίων οι εντεύθεν απαιτήσεις είναι ομαδικές.

Από τα άρθρ. 574 και 579 Εμπ.Ν., προκύπτει υποχρέωση του συνδίκου να παρακαταθέτει, όπως ορίζεται στο νόμο, τα χρήματα του πτωχού, ως και εκείνα που προέρχονται από τις πωλήσεις και τις εισπράξεις. Η ανάληψή τους είναι δυνατή μόνο μετά από άδεια του εισηγητή.

Ο σύνδικος λογοδοτεί μόνο μετά την αντικατάσταση ή την παύση του λειτουργήματός του με οποιονδήποτε τρόπο. Σε περίπτωση αντικατάστασης, λογοδοτεί προς το νέο σύνδικο. Σε περίπτωση ανάκλησης της πτώχευσης ή περάτωσής της με απλό πτωχευτικό συμβιβασμό ή με αποκατάσταση του πτωχού λογοδοτεί προς τον πτωχό. Ο οριστικός σύνδικος λογοδοτεί προς το σύνδικο της ένωσης και ο τελευταίος προς τη συνέλευση των πιστωτών.

Ο σύνδικος ευθύνεται για τις πράξεις και τις παραλήψεις του κατά την άσκηση του λειτουργήματός του, τόσο απέναντι στον πτωχό και την ομάδα των πιστωτών, όσο και απέναντι στους τρίτους. Ως προς τον πτωχό και την ομάδα των πιστωτών ευθύνεται για κάθε πταίσμα. Ευθύνη του συνδίκου προσωπικής απέναντι στον πτωχό υπάρχει κατά τη διάρκεια της πτώχευσης, μόνο εφόσον επήλθε βλάβη στην προσωπικότητα ή την τιμή του πτωχού. Μετά την περάτωση της πτώχευσης, ευθύνη του συνδίκου υπάρχει για οποιαδήποτε ζημιά του πτωχού, ιδίως λόγω ελάττωσης της πτωχευτικής περιουσίας.

Ως προς την ομάδα των πιστωτών η σχετική αγωγή εγείρεται από τον αντικαταστάτη του συνδίκου. Μετά το τέλος των εργασιών της πτώχευσης, την αγωγή αυτή δύναται να εγείρει και κάθε πιστωτής. Απέναντι στους τρίτους, ο σύνδικος ευθύνεται σύμφωνα

με τις διατάξεις του άρθρ. 914 Α.Κ., ιδίως λόγω προσβολών αποκλειστικών δικαιωμάτων βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων ή λόγω αθέμιτου εκ μέρους του ανταγωνισμού τρίτων.

Η πτωχευτική νομοθεσία γνωρίζει τρία είδη συνδίκων: τον προσωρινό, τον οριστικό και τον σύνδικο της ένωσης. Αναλυτικότερα:

α. Προσωρινός σύνδικος

Διορίζεται με την απόφαση που κηρύσσει την πτωχευτική διαδικασία, χωρίς να απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των πιστωτών, και ενεργεί τις κατεπείγουσες πράξεις, όπως π.χ. κατασχέσεις, σύνταξη απογραφής της πτωχευτικής περιουσίας, εφόσον κατά την κρίση του εισηγητή μπορεί να γίνει μέσα σε μία μέρα, σύνταξη του καταλόγου των εικαζόμενων πιστωτών.

Ο προσωρινός σύνδικος, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 54α, Εμπ.Ν. προσκαλεί τους εικαζόμενους πιστωτές σε συνέλευση, σε τόπο και χρόνο που έχει ορίσει η απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση, προκειμένου να δώσουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τη σύνταξη του καταλόγου εικαζόμενων πιστωτών και διορισμού του οριστικού συνδίκου. Αν κατά την ελεύθερη κρίση του εισηγητή δικαστή, ο προσωρινός σύνδικος βραδύνει να δημοσιεύσει την πρόσκληση αυτή μπορεί σ' αυτή να προβεί ο εισηγητής.

β. Οριστικός σύνδικος

Διορίζεται από το πτωχευτικό δικαστήριο μετά από έκθεση του εισηγητή και τη γνώμη των πιστωτών ο οποίοι συνέρχονται στην πρώτη συνέλευση για την εκλογή του συνδίκου.

Οριστικός μπορεί να οριστεί και ο προσωρινός σύνδικος χωρίς να δεσμεύεται το δικαστήριο από την πρόταση των πιστωτών. Έργο του οριστικού συνδίκου είναι κυρίως η διαπίστωση του ενεργητικού και του παθητικού της πτωχευτικής περιουσίας. Ιδίως ενεργεί την αποσφράγιση και απογραφή, την εγγραφή της νόμιμης υποθήκης υπέρ της ομάδας των πιστωτών, προσβάλλει πράξεις με πτωχευτική ανάκληση, υποκαθιστά την ομάδα σε συμβάσεις και συμμετέχει στις κυριότερες πράξεις της πτωχευτικής διαδικασίας.

γ. Σύνδικος της ένωσης των πιστωτών

Διορίζεται από το πτωχευτικό δικαστήριο μετά από γνώμη των πιστωτών, η οποία δεν είναι υποχρεωτική γι' αυτό και μετά από έκθεση του εισηγητή.

Ο σύνδικος της ένωσης των πιστωτών διορίζεται, αν δεν επιτευχθεί πτωχευτικός συμβιβασμός (άρθρ. 625, Εμπ.Ν.). Κύριο έργο του συνδίκου αυτού είναι η πώληση των περιουσιακών στοιχείων του πτωχού και η διανομή των εισπράξεων.

Ως προς το πρόσωπο του συνδίκου παρατηρούμε ότι μπορεί να είναι πρόσωπο, είτε από την ομάδα των πιστωτών, είτε ακόμα και τρίτος, αλλά συνήθως στην πράξη διορίζεται ως σύνδικος δικηγόρος, ο οποίος είναι γνώστης της πτωχευτικής διαδικασίας.

Το λειτούργημα του συνδίκου παύει λόγω θανάτου ή ανικανότητάς του ή με την περάτωση της πτώχευσης ή όταν ανακληθεί η απόφαση που κήρυξε την πτώχευση. Ο σύνδικος μπορεί ν' αντικατασταθεί. Επίσης, δικαιούται και αμοιβή για τις ενέργειές που θα κάνει. Ο σύνδικος ευθύνεται απέναντι στους πιστωτές και στον πτωχό για κάθε πταίσμα.

Σε περίπτωση θανάτου του συνδίκου, στη θέση του ως κατόχου στοιχείων της πτώχευσης υπεισέρχονται οι κληρονόμοι του, οι οποίοι υποχρεούνται να τα παραδώσουν στον νέο σύνδικο.

4. Η συνέλευση των πιστωτών

Η συνέλευση των πιστωτών είναι ένα μη μόνιμο όργανο της πτωχευτικής διαδικασίας. Συγκαλείται στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.

Έτσι η συνέλευση των πιστωτών συγκαλείται με την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση, για να αποφασίσει για την εκλογή του οριστικού συνδίκου. Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις συγκαλείται από τον εισηγητή, είτε αυτεπάγγελτα, είτε μετά από αίτηση. Δικαίωμα παράστασης στη συνέλευση των πιστωτών έχουν όλοι οι πιστωτές. Ειδικά στη συνέλευση για τον πτωχευτικό συμβιβασμό, ορισμένοι από τους πιστωτές δεν έχουν δικαίωμα ψήφου. Οι αποφάσεις της συνέλευσης των πιστωτών λαμβάνονται με πλειοψηφία. Κατά κανόνα η πλειοψηφία υπολογίζεται κατά κεφαλές και ανεξάρτητα από το μέγεθος της απαίτησης των πιστωτών.

Σε μερικά θέματα όμως, όπως π.χ. στον πτωχευτικό συμβιβασμό, στη διάρρηξή του, κλπ, ο νόμος απαιτεί διπλή πλειοψηφία, δηλαδή πλειοψηφία κατά κεφαλές και πλειοψηφία πιστώσεων.

Οι αποφάσεις της συνέλευσης δεσμεύουν όλους τους πιστωτές που ψήφισαν υπέρ ή κατά και αυτούς που έλαβαν μέρος ή όχι στην ψηφοφορία. Άλλοτε πάλι οι αποφάσεις της συνέλευσης έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα για το δικαστήριο, π.χ. η απόφαση για τη συλλογική διάρρηξη του συμβιβασμού και άλλοτε συμβουλευτικό χαρακτήρα, π.χ. η απόφαση για διορισμό ή αντικατάσταση του συνδίκου.

B. Εργασίες της πτώχευσης

Η πτωχευτική περιουσία δεν περιέρχεται αμέσως στη διοίκηση του συνδίκου, επειδή προηγουμένως είναι απαραίτητες ορισμένες ενέργειες, προκειμένου να πιστωθεί η περιουσία αυτή και συγχρόνως να διασφαλιστεί. Αυτό επιτυγχάνεται με την επίθεση σφραγίδων και με την απογραφή των περιουσιακών στοιχείων του πτωχού.

Ακόμα, γίνεται η διαπίστωση, όχι μόνο του ενεργητικού της περιουσίας, αλλά και του παθητικού της. Αυτό επιτυγχάνεται με την επαλήθευση των απαιτήσεων των πιστωτών και με τον έλεγχό τους.

1. Διαταγή σφράγισης περιουσίας

Με την απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση διατάσσεται η επίθεση των σφραγίδων (άρθρ. 528, Εμπ.Ν.). Σκοπός αυτού του μέτρου είναι η εξασφάλιση της πτωχευτικής περιουσίας από τον κίνδυνο απόκρυψης ή αλλοίωσής της από τον πτωχό ή αφαίρεσης αντικειμένων από τρίτους.

Πάντως ο ειρηνοδίκης οφείλει να μεταβεί επί τόπου το ταχύτερο δυνατό, μέσα σε τρεις το πολύ ημέρες από τη γνωστοποίηση και αυτοπροσώπως να διασφαλίσει με τη σφράγιση την πτωχευτική περιουσία, ειδοποιώντας, αν υπάρχει ανάγκη, το πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα για την αποτελεσματική φύλαξη.

Τις σφραγίδες επιθέτει ο ειρηνοδίκης, ο οποίος είναι αρμόδιος να διορίσει και φύλακα. Ο γραμματέας του πρωτοδικείου γνωστοποιεί σ' αυτόν αμέσως τη διάταξη της πτωχευτικής απόφασης σχετικά με την επίθεση των σφραγίδων. Ευθύς μόλις λάβει γνώσει ο ειρηνοδίκης της διάταξης αυτής, οφείλει μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες να επιθέσει τις σφραγίδες, είτε ενώπιον του

προσωρινού συνδίκου, είτε και σε απουσία του (άρθρ. 544, εδ. 1, Εμπ.Ν.).

Επίθεση σφραγίδων δεν γίνεται, αν ο εισηγητής δικαστής φρονεί ότι η απογραφή της πτωχευτικής περιουσίας μπορεί να γίνει μέσα σε μία ημέρα (άρθρ. 547, Εμπ.Ν.), οπότε και η απογραφή σύμφωνα με την ορθότερη γνώμη πρέπει να αρχίσει αμέσως και να τελειώσει μέσα στην ίδια ημέρα, ή σε περίπτωση κήρυξης της πτώχευσης θανάοντα εμπόρου, εάν οι κληρονόμοι του πριν από την κήρυξη της πτώχευσης αποδέχτηκαν την κληρονομιά επ' ωφελεία απογραφής και συνέταξαν συμβολαιογραφική απογραφή.

α. Αντικείμενα σφραγιστέα και μη

Σε σφράγιση υπόκειται μόνον η πτωχευτική περιουσία που βρίσκεται στην κατοχή του πτωχού. Οι σφραγίδες τίθενται στις αποθήκες, τα γραφεία, τα κιβώτια, τα χαρτοφυλάκια, τα βιβλία, τα έγγραφα και γενικώς σε όλα τα κινητά του πτωχού (άρθρ. 545, Εδ. 1, Εμπ.Ν.). Επίθεση σφραγίδων σε κινητά του πτωχού, που βρίσκονται σε τρίτον, δεν είναι δυνατή, γιατί τα πράγματα αυτά μπορεί να τα διεκδικήσει ο σύνδικος εγείροντας κατ' αυτού διεκδικητική αγωγή. Σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, οι σφραγίδες θέτονται, όχι μόνο στο κύριο κατάστημα της εταιρίας, αλλά και στα υπόλοιπα καταστήματά της και στην ιδιαίτερη κατοικία των ομόρρυθμων εταίρων (άρθρ. 545, Εδ. 2, Εμπ.Ν.).

-Εξαιρούνται από το αυστηρό μέτρο της σφράγισης ορισμένα αντικείμενα για λόγους πρόνοιας προς τον πτωχό ή για λόγους άμεσης διενέργειας κατεπειγουσών πράξεων, στις οποίες αλλιώς θα παρεκώλυε η σφράγιση.

Η εξαίρεση άλλοτε είναι **δυνητική**, άλλοτε **υποχρεωτική**.

- α) Υποχρεωτικώς εξαιρούνται τα πράγματα που είναι απολύτως αναγκαία για τον πτωχό και την οικογένειά τους, όπως, π.χ. τα ενδύματα, τα έπιπλα και τα σκεύη και γενικά τα ακατάσχετα. Σχετικά, με τυχόν αντιρρήσεις του συνδίκου αποφασίζει ο εισηγητής δικαστής (άρθρ. 546, Εμπ.Ν.).
- β) Δυνητικώς εξαιρούνται από τον εισηγητή με αίτηση του συνδίκου:
- 1) τα εμπορικά βιβλία του πτωχού, τα οποία θεωρούνται από τον ειρηνοδίκη και παραδίνονται στο σύνδικο, αφού βεβαιωθεί με συνοπτική έκθεση η κατάστασή τους
  - 2) τα βραχυπρόθεσμα εμπορικά γραμμάτια ή εκείνα, για τα οποία απαιτείται να ενεργηθούν πράξεις (άρθρ. 560, Εμπ.Ν.)
  - 3) τα πράγματα τα οποία υπόκεινται σε προσεχή φθορά ή υποτίμηση και εκείνα, των οποίων η διατήρηση είναι δαπανηρή (άρθρ. 559, Εμπ.Ν.)
  - 4) τα πράγματα που είναι χρήσιμα για την εμπορία του πτωχού (άρθρ. 558, παρ. 1, Εμπ.Ν.).

2. Απογραφή

Ο σύνδικος, μέσα σε τρεις ημέρες από το διορισμό του, ζητάει την αποσφράγιση της περιουσίας και προβαίνει στην απογραφή της, κατά τους συνήθεις τύπους και ο πτωχός είναι παρών ή καλείται να παραστεί κατά την απογραφή.

Η απογραφή συντάσσεται από τον σύνδικο εις διπλούν. Οι σφραγίδες αφαιρούνται βαθμηδόν και με παρουσία του ειρηνοδίκη, ο οποίος την υπογράφει σε κάθε διακοπή.

Το ένα αντίγραφο κατατίθεται στο γραφείο του πτωχευτικού δικαστηρίου, σε είκοσι τέσσερις ώρες από την περάτωση της απογραφής και το άλλο αντίγραφο το κρατάει ο σύνδικος.

Στην πτώχευση εταιρίας συντάσσονται περισσότερες εκθέσεις απογραφής, όσες δηλαδή είναι και οι περιουσίες στις οποίες έγινε η απογραφή.

Εκτός από την απογραφή, ο σύνδικος, και μάλιστα ο προσωρινός, συντάσσει τον ισολογισμό, αν δεν κατατέθηκε από τον πτωχό, ή κάνει διόρθωση του κατατεθέντα ισολογισμού.

3. Διαχείριση της πτωχευτικής διαδικασίας

Μετά την αποπεράτωση της απογραφής, τα εμπορεύματα, τα χρήματα, τα βιβλία, τα έγγραφα, τα χρεόγραφα, τα κινητά και άλλα πράγματα του πτωχού παραδίδονται στο σύνδικο, που βεβαιώνει στο τέλος της έκθεσης την παραλαβή τους.

Τα χρήματα κατατίθενται από τον σύνδικο στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Ο σύνδικος εξακολουθεί, υπό την επιτήρηση του εισηγητή, την είσπραξη των πιστώσεων του πτωχού.

Ενεργεί όλες τις συντηρητικές πράξεις και μάλιστα χωρίς άδεια του εισηγητή, όπως π.χ. τη σύνταξη διαμαρτυρικού, την εγγραφή υποθήκης επί ακινήτων των οφειλετών του πτωχού.

Ο σύνδικος μετά από άδεια του εισηγητή, πωλεί τα πράγματα της πτωχευτικής περιουσίας, που υπόκεινται σε φθορά ή σε υποτίμηση ή η διατήρησή τους είναι δαπανηρή. Εισπράττει ακόμα, τα γραμμάτια και τις συναλλαγματικές που έχουν λήξει και κάθε άλλη απαίτηση του πτωχεύσαντα. Από τα χρήματα αυτά που εισπράττει, το δικαστήριο μπορεί, έπειτα από πρόταση του συνδίκου και έγκριση του εισηγητή, να παραχωρήσει ένα μέρος στον πτωχεύσαντα και στην οικογένειά του για τη συντήρησή τους.

Τα κινητά πράγματα, που δεν υπόκεινται σε φθορά ή σε υποτίμηση, μπορεί να πωληθούν από τον σύνδικο, μετά από άδεια του εισηγητή, αφού προηγουμένα ακουστεί ο πτωχός. Ο σύνδικος μπορεί για την πώληση αυτή να ζητήσει και τη γνώμη των πιστωτών, αλλά δε δεσμεύεται από αυτήν. Η πώληση των κινητών αυτών, επιτράπηκε από τον νόμο, με μόνο σκοπό να εξευρεθούν χρήματα για την εξακολούθηση των εργασιών της πτώχευσης.

Μετά την κήρυξη της πτώχευσης του εμπόρου, επιβάλλεται σε ορισμένες περιπτώσεις και θεωρείται σκόπιμο, η συνέχιση της εμπορίας του πτωχού και για το δικό του συμφέρον και για το συμφέρον των πιστωτών, έτσι ώστε να διευκολύνεται ο πτωχευτικός συμβιβασμός. Η συνέχιση της εμπορίας γίνεται από τον σύνδικο, μετά από άδεια του εισηγητή.

Ο σύνδικος μπορεί να συνεχίσει τις εμπορικές πράξεις, που έχει αρχίσει ο πτωχός, όπως και να ενεργήσει καινούργιες. Π.χ. να αγοράσει, να πουλήσει εμπορεύματα, κλπ. Ο σύνδικος μπορεί να αναθέσει την εκμετάλλευση της εμπορικής επιχείρησης σε τρίτο. Τρίτος μπορεί να είναι και ο ίδιος ο πτωχός, με τη διαφορά, όμως, ότι με την ενέργεια των εμπορικών πράξεων και τη συνέχιση της εμπορίας δεν αποκτά αυτός την εμπορική ιδιότητα.

Τα κέρδη, που προκύπτουν από την προσωρινή εξακολούθηση της εμπορίας του πτωχού, εισφέρονται στην πτωχευτική περιουσία και αποτελούν μέρος της. Αντίθετα, τα χρέη, που δημιουργούνται απ' αυτήν, αποτελούν χρέη της ομάδας των πιστωτών.

4. Επαλήθευση των πιστώσεων

Προκειμένου να διαπιστωθεί το παθητικό της πτωχευτικής περιουσίας, δηλαδή οι απαιτήσεις των πιστωτών εις βάρος του πτωχέυσαντος, πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία της εξέλεξης

των πιστώσεων ή η διαδικασία της επαλήθευσης. Η διαδικασία της επαλήθευσης περιλαμβάνει δύο στάδια, που είναι τα εξής:

- α) το στάδιο αναγγελίας των απαιτήσεων των πιστωτών και
- β) το στάδιο της καθ' αυτής επαλήθευσης των πιστώσεων. Στην επαλήθευση υπόκεινται οι απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστώσεων, εκείνων που έχουν κατά το χρόνο της κήρυξης της πτώχευσης ενοχικές αξιώσεις κατά του πτωχού. Δεν ενδιαφέρει αν οι αξιώσεις αυτές έχουν αστικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

Οι ασφαλισμένοι πιστωτές με εμπράγματα ασφάλεια, δηλαδή οι ενυπόθηκοι και αυτοί που έχουν νόμιμο ενέχυρο, υποχρεούνται να εμφανίσουν τις απαιτήσεις τους για επαλήθευση, εφόσον επιθυμούν να μετάσχουν στις εργασίες της πτώχευσης και να μην ικανοποιηθούν προνομιακά.

α. Αναγγελία των απαιτήσεων των πιστωτών

Η αναγγελία των απαιτήσεων των πιστωτών για την επαλήθευση γίνεται με την κατάθεση των τίτλων, μαζί μ' ένα σημείωμα. Η αναγγελία γίνεται αυτοπροσώπως από τους πιστωτές ή με πληρεξούσιο. Ακόμα, μπορεί να γίνει και από τους πιστωτές του πιστωτή του πτωχού, αν ο ίδιος αμελεί.

Πράξη προσαγωγής είναι η αίτηση του πτωχού για την παραδοχή της απαίτησής του στο παθητικό της πτώχευσης. Η πράξη προσαγωγής περιλαμβάνει τα εξής:

- κατάθεση σημειώματος στο οποίο να αναγράφεται το συνολικό ποσό που οφείλει ο πτώχός στον πιστωτή
- κατάθεση των τίτλων, βάσει των οποίων αποδεικνύεται η απαίτηση του πιστωτή, π.χ. δικαστικές αποφάσεις, επιστολές, συμβολαιογραφικά έγγραφα, κλπ.

Η κατάθεση γίνεται στο γραμματέα του πτωχευτικού δικαστηρίου, αν γίνει πριν από το διορισμό του οριστικού συνδίκου, και ο γραμματέας δίνει απόδειξη για την παραλαβή. Αν η κατάθεση γίνει μετά το διορισμό του συνδίκου, μπορεί να γίνει προς το γραμματέα ή προς το σύνδικο, και δίνει και αυτός απόδειξη παραλαβής. Η κατάθεση των δικαιολογητικών των πιστωτών γίνεται μέσα στην προθεσμία που προβλέπει ο νόμος.

Η αναγγελία των απαιτήσεων των πιστωτών έχει ως αποτέλεσμα τη διακοπή της παραγραφής τους. Η παράλειψη της αναγγελίας των πιστώσεων μέσα στη νόμιμη προθεσμία έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό των πιστωτών από τις εργασίες της πτώχευσης από τις συνελεύσεις και τη διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης.

Τέλος, όσοι πιστωτές δεν ανήγγειλαν εκπρόθεσμα τις απαιτήσεις τους, δε χάνουν όλα τα δικαιώματά τους πάνω στην πτώχευση. Δηλαδή, αν γίνει αναγγελία αλλά μετά την παρέλευση της νόμιμης προθεσμίας, μπορεί κάθε πιστωτής να ζητήσει με ανακοπή και με δικά του έξοδα την εξέλεξη των πιστωτών μέχρι την τελευταία διανομή.

Η ανακοπή γίνεται ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου και στρέφεται κατά του συνδίκου. Στη γενόμενη ανακοπή, αποφασίζεται αν πρέπει να γίνει παραδεκτή η προτεινόμενη πίστωση. Η ανακοπή δεν αναστέλλει τις διανομές που διέπραξε ο εισηγητής. Αλλά, αν διαταχθούν νέες διανομές πριν από την εκδίκαση των ανακοπών, οι πιστωτές περιλαμβάνονται σ' αυτές κατά το υπό του δικαστηρίου προσωρινά οριστέο ποσό, το οποίο φυλάσσεται μέχρι την οριστική εκδίκαση της ανακοπής.

— Αν οι ανακόψαντες πιστωτές αναγνωρισθούν μετά από αυτά, δεν μπορούν να ζητήσουν τίποτα από τις διανομές που διέταξε προηγούμενα ο εισηγητής. Έχουν το δικαίωμα, όμως, να προαφαιρέσουν από τα ποσά δεν διανεμήθηκαν τα μερίσματα που επιβάλλονται στις διανομές που έγιναν πριν. Αν δεν ασκηθεί

ανακοπή, επέρχεται αποκλεισμός αυτού, που δεν άσκησε ανακοπή, από κάθε δικαίωμα στην πτώχευση.

β. Διαδικασία επαλήθευσης

Η εξέλεγχξη των πιστώσεων αρχίζει σε τρεις μέρες από την παρέλευση της προθεσμίας προς αναγγελία για τους πιστωτές που κατοικούν στην Ελλάδα και εξακολουθούν χωρίς διακοπή, κατά το χρόνο και τον τόπο που ορίστηκε από τον εισηγητή, και προς τούτο ειδοποιούνται και οι πιστωτές.

Ο εισηγητής, αν το κρίνει αναγκαίο, μπορεί σε οκτώ ημέρες να συγκαλέσει εκ νέου τους πιστωτές, για να εξελέγξουν τις πιστώσεις, και τους ειδοποιεί γι' αυτό μ' επιστολή ή με γνωστοποίηση στις εφημερίδες.

Η εξέλεγχξη των πιστώσεων των πτωχευτικών πιστωτών γίνεται από το σύνδικο σε συνέλευση των πιστωτών ή των πληρεξούσιών τους και ενώπιον του εισηγητή, ο οποίος και προεδρεύει. Οι πιστώσεις του συνδίκου εξελέγχονται από δυο πιστωτές, που αναφέρονται στον ισολογισμό ως πιστωτές των μεγαλύτερων ποσών, και οι οποίοι καλούνται από τον εισηγητή.

Η εξέλεγχξη γίνεται με την παραβολή των δικαιογράφων του αναγγελθέντος πιστωτή με τα βιβλία και τα υπόλοιπα έγγραφα του πτωχού. Οι πιστωτές, των οποίων οι απαιτήσεις εξελέγχθηκαν ή και μόνο αναφέρονται στον ισολογισμό, μπορεί να παραβρίσκονται στην εξέλεγχξη των υπολοίπων πιστώσεων και να φέρουν αντιρρήσεις στις επαληθεύσεις, που έγιναν ή πρόκειται να γίνουν, και το ίδιο δικαίωμα έχει και ο πτωχός.

Ο εισηγητής συντάσσει έκθεση για την εξέλεγχξη των πιστώσεων, η οποία υπογράφεται σε κάθε συνεδρίαση από αυτόν και το σύνδικο. Η έκθεση αναφέρει την κατοικία των πιστωτών ή των πληρεξούσιών τους, σύντομη περιγραφή των εμφανισθέντων

δικαιογράφων, σημείωση των γεινόμενων διορθώσεων και φανερώνει αν η πίστωση έγινε δεκτή ή αμφισβητήθηκε.

Σε κάθε περίπτωση, ο εισηγητής, είτε μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων ή και αυτεπάγγελτα, μπορεί να διατάξει την προσαγωγή βιβλίων του πιστωτή ή ακριβούς αποσπάσμάτος τους.

Κάθε πιστωτής, σε οκτώ ημέρες από την εξέλεξη της πίστωσης του, οφείλει να ορκιστεί ενώπιον του εισηγητή ή, αν δεν κατοικεί στον τόπο που γίνεται η εξέλεξη, ενώπιον του παραγγελλόμενου γι' αυτό εισηγητή ή κάθε άλλου δικαστή, προξένου, κλπ, αν η πίστωσή του είναι αληθής και αδολίουτη, ως προς το ποσό που έγινε δεκτό.

Εκτός από αυτά, ο πιστωτής του οποίου εξελέγχθηκε η πίστωση μπορεί να ορκιστεί και μετά την παρέλευση των οκτώ ημερών και σε οποιοδήποτε χρόνο. Δεν μπορεί, όμως, πριν ορκισθεί, ούτε να προσκληθεί, ούτε ν' αποτελέσει μέλος της συνέλευσης για την κατάρτιση του συμβιβασμού, ούτε να μετέχει στις ενεργούμενες διανομές ή να αναβάλλει τις ήδη διαταχθείσες.

Αν η απαίτηση αμφισβητηθεί, ο αρμόδιος να αποφασίσει γι' αυτό είναι ο εισηγητής, του οποίου όμως η απόφαση έχει προσωρινή ισχύ. Για την οριστική εκδίκαση των αντιρρήσεων, αρμόδιο είναι το πρωτοδικείο της περιφέρειας που διεξάγεται η πτώχευση. Τις αντιρρήσεις που έγιναν ενώπιον του εισηγητή, μπορούν να τις φέρουν για συζήτηση ενώπιον του παραπάνω αρμόδιου δικαστηρίου, ο σύνδικος, ο πιστωτής που αμφισβητήθηκε η απαίτησή του, εκείνος που πρότεινε τις αντιρρήσεις, ακόμα και ο πτωχός.

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ.

I. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

A. Ουσιαστικές συνέπειες της πτώχευσης ως προς τον πτωχεύσαντα

1. Προσωπικές συνέπειες

Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει ορισμένες ηθικές μειώσεις για τον πτωχεύσαντα. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την προσωπική κράτηση του πτωχού είτε με την απόφαση που κήρυξε την πτώχευση είτε με μεταγενέστερη απόφαση. Ιδιαίτερα αυτό προβλέπεται όταν ο πτωχός κρύφτηκε ή δεν κατέθεσε τον ισολογισμό του, όσο και την αποσφράγιση των επιστολών που απευθύνονται προς αυτόν. Ο πτωχός υποχρεούται να εμφανίζεται στον σύνδικο και στον εισηγητή δικαστή για την εξέταση και το κλείσιμο των βιβλίων του, καθώς και να παραδίδει στον σύνδικο τις επιστολές που απευθύνονται σ' αυτόν, ο οποίος στη συνέχεια τις αποσφραγίζει.

Από την κήρυξη της πτώχευσης, ο πτωχός στερείται του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, του δικαιώματος να ασκεί λειτουργήματα δημόσια, διοικητικά, δικαστικά και γενικά στερείται της ικανότητας να είναι δημόσιος ή κοινοτικός υπάλληλος, υπάλληλος νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου. Στερείται της

ικανότητας να ασκεί το εμπορικό του επάγγελμα, αλλά δεν χάνει την εμπορική του ιδιότητα. Ο έμπορος που πτώχευσε μπορεί να ενεργεί έγκυρες εμπορικές πράξεις, όσες όμως πράξεις κι αν ενεργεί, ουδέποτε μπορεί να αποκτήσει το επάγγελμα του εμπόρου, εκτός αν αποκατασταθεί.

Επίσης, η πτώχευση μπορεί να αποτελέσει λόγο της αφαίρεσης, με δικαστική απόφαση της γονικής μέριμνας από τον γονέα που πτώχευσε. Από της τελεσιδικίας της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση, λήγει το μεταξύ των συζύγων σύστημα κοινοκτημοσύνης (σύμφωνα με το οποίο δημιουργούνται για καθένα σύζυγο δύο είδη περιουσίας, η ατομική και η κοινή) για το μέλλον.

Τέλος, το όνομα του πτωχεύσαντα ή αν πρόκειται για εταιρία ή επωνυμία της καταχωρείται στο Μητρώο Πτωχευσάντων, που τηρείται σε κάθε πρωτοδικείο και μπορεί να ερευνηθεί από οποιονδήποτε.

2. Συνέπειες περιουσιακής φύσεως

α. Έννοια πτωχευτικής απαλλοτριώσεως

Σημαντικότερη συνέπεια της πτώχευσης είναι το γεγονός ότι από το πρωί της δημοσίευσης στο ακροατήριο της απόφασης που κήρυξε την πτώχευση στερείται ο πτωχός αυτοδίκαια του δικαιώματος διοίκησης και διάθεσης της πτωχευτικής περιουσίας. Τα δικαιώματα αυτά περιέρχονται στον σύνδικο. Η κατάσταση αυτή αποδίδεται με τον όρο «πτωχευτική απαλλοτρίωση». Ο πτωχός δεν παύει βέβαια να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, λ.χ. κύριος των πραγμάτων που περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία, δικαιούχος του σήματος ή του διακριτικού τίτλου του καταστήματός του. Αλλά τα δικαιώματα του πτωχού στην

πτωχευτική περιουσία ασκούνται από τον σύνδικο με τους ίδιους όρους που θα ασκούνταν από τον πτωχό, αν η πτώχευση δεν είχε σαν συνέπεια την πτωχευτική απαλλοτρίωση, ενώ η πτωχευτική περιουσία αποτελεί χωριστή ομάδα, χωριστή περιουσία με προορισμό την ικανοποίησή των πτωχευτικών πιστωτών.

Ανάλογα με τον τρόπο λύσης της πτώχευσης η πτωχευτική απαλλοτρίωση ολοκληρώνεται με την εκποίηση της πτωχευτικής περιουσίας ή περατώνεται από της τελεσιδικίας της απόφασης που επικυρώνει τον πτωχευτικό συμβιβασμό ή της απόφασης για την αποκατάσταση του πτωχέυσαντα λόγω εξόφλησης των πτωχευτικών πιστωτών ή αίρεται από της τελεσιδικίας της απόφασης για την ανάκληση της πτώχευσης.

β. Πτωχευτική και μεταπτωχευτική περιουσία

Η πτωχευτική απαλλοτρίωση περιλαμβάνει την πτωχευτική περιουσία, δηλ. την περιουσία που ανήκει στον πτωχέυσαντα κατά το χρόνο της κήρυξης της πτώχευσης. Ως *περιουσία* νοείται το σύνολο της ενεργητικής περιουσίας, δηλ. κινητά, ακίνητα, προϊόντα βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας, συνεπώς και το δικαίωμα στο σήμα, στον διακριτικό τίτλο, στην ευρεσιτεχνία, στην επωνυμία, ακίνητα και κινητά πράγματα και εμπράγματα δικαιώματα επ' αυτών, απαιτήσεις και άλλα περιουσιακά δικαιώματα.

Επίσης, σε κάποιες περιπτώσεις περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία αντικείμενα που δεν ανήκουν στον έμπορο, π.χ. κάθε περιουσιακό στοιχείο που αποκτήθηκε από την / τον σύζυγό του / της εμπόρου που πτώχευσε ύστερα από την τέλεση του γάμου και μέσα στα δύο τελευταία χρόνια πριν από την παύση των πληρωμών, εκτός αν αποδειχθεί ότι η απόκτησή του από τον άλλο σύζυγο δεν έγινε με χρήματα ή με άλλα μέσα αυτού που πτώχευσε, ούτε προέρχεται από δωρεά του τελευταίου.

Δεν εμπίπτουν στην έννοια της πτωχευτικής περιουσίας τα κατά το κοινό δικονομικό δίκαιο ακατάσχετα, όπως τα:

- απολύτως αναγκαία για τον πτωχό και την οικογένειά του (ρούχα, έπιπλα)
- οι ακατάσχετες απαιτήσεις, (όπως η απαίτηση για συνεισφορά των συζύγων στις ανάγκες της οικογένειας)
- τα αυστηρώς προσωπικά ή τα αναπόσπαστα συνδεδεμένα με το πρόσωπο του εμπόρου αγαθά ή περιουσιακά δικαιώματα, π.χ. η σύνταξη που παίρνει από το Δημόσιο Ταμείο, ως πρώην δημόσιος υπάλληλος ή το δικαίωμα του σε επικαρπία και οίκηση
- τα περιουσιακά στοιχεία, που ανήκουν σε άλλα πρόσωπα και των οποίων είχε ο έμπορος τη διαχείριση, είτε από το νόμο, είτε με σύμβαση, είτε με όποιον άλλο τρόπο, π.χ. η περιουσία της συζύγου του
- τα πράγματα που πήρε ο έμπορος πριν από την κήρυξη της πτώχευσης μετά από σύμβαση με τρίτο και στα οποία δεν έχει δικαίωμα, π.χ. από παρακαταθήκη
- τα χορηγούμενα από το πτωχευτικό δικαστήριο χρήματα για τη διατροφή του πτωχού και της οικογενείας του
- η περιουσία του κληρονόμου σε περίπτωση που η πτώχευση κηρύχθηκε μετά το θάνατο του εμπόρου
- η αξίωση του δικαιούχου για την καταβολή του ασφαρίσματος σε ασφάλιση που σύναψε ο πτωχέυσας ίδιας ζωής ή ζωής τρίτου υπέρ ορισμένου δικαιούχου.

Τα στοιχεία της περιουσίας του πτωχέυσαντα, τα οποία αν και υπήρχαν κατά την κήρυξη της πτώχευσης εκφεύγουν από την πτωχευτική περιουσία, απαρτίζουν την εξωπτωχευτική περιουσία. Έτσι, στην πτώχευση εταιρίου προσωπικής εταιρίας δεν περιλαμβάνεται η περιουσία της εταιρίας, αλλά μόνο η απαίτησή του για την απόδοση της εισφοράς και της διανομής του προϊόντος εκκαθάρισης της εταιρικής περιουσίας όταν η πτώχευση του εταιρίου επέφερε τη λύση της εταιρίας. Αντίθετα, σε περίπτωση πτώχευσης ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρίας, στην πτωχευτική περιουσία

περιλαμβάνεται η περιουσία της εταιρίας, όχι όμως και των συμπτωχευσάντων ομόρρυθμων εταίρων.

Η περιουσία που αποκτήθηκε από τον πτωχεύσαντα μετά από την κήρυξή του σε πτώχευση με δικαστική απόφαση και η οποία εκφεύγει της πτωχευτικής απαλλοτριώσεως λέγεται μεταπτωχευτική περιουσία. Το κατά πόσο η απόκτηση ορισμένων περιουσιακών στοιχείων από τον πτωχεύσαντα ανάγεται σε χρόνο μεταγενέστερο της κήρυξης της πτώχευσης κρίνεται από τις γενικές διατάξεις. Έτσι, δεν περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία και είναι μεταπτωχευτική περιουσία

- οι δωρεές που έγιναν στον πτωχό μετά από την κήρυξη του σε πτώχευση,
- τα κέρδη από λαχείο,
- η κληρονομιά που απέκτησε ο πτωχός μετά την πτώχευσή του
- το ασφάλισμα που χορηγήθηκε από την ασφαλιστική περιουσία προς τον πτωχό, αν είχε ασφαλιστεί για τη ζωή του και ο κίνδυνος επήλθε μετά την κήρυξη της πτώχευσης.

Από την πτωχευτική περιουσία, ικανοποιούνται αποκλειστικά και μόνο οι πτωχευτικοί πιστωτές, ενώ αντίθετα από τη μεταπτωχευτική περιουσία ικανοποιούνται μόνο οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές.

γ. Συνέπειες της πτωχευτικής απαλλοτριώσεως

Σύμφωνα με την αρχή κατά την οποία ο πτωχεύσας στερείται του δικαιώματος διοίκησης (διαχείρισης και διάθεσης) της πτωχευτικής περιουσίας, ο νόμος προβλέπει ότι από τη δημοσίευση της απόφασης κήρυξης σε πτώχευση, είναι αυτοδίκαια άκυρη για την ομάδα των πιστωτών, κάθε δικαιοπραξία που διενεργείται είτε από τον πτωχεύσαντα είτε προς τον πτωχεύσαντα και αφορά την

πτωχευτική περιουσία. Π.χ. αν ο πτωχός πούλησε ένα μηχάνημα της επιχείρησής του μετά την πτώχευσή του, το οποίο ανήκε στην πτωχευτική περιουσία, η πώληση αυτή είναι ανενεργής ως προς την ομάδα των πιστωτών και ο σύνδικος μπορεί να το αναζητήσει από τον αγοραστή με διεκδικητική αγωγή. Ο νόμος μιλάει για αυτοδίκαιη ακυρότητα αλλά ο άμεσος σκοπός της διάταξης αυτής είναι η ανενέργεια των επιβλαβών πράξεων του πτωχού ή προς τον πτωχό και η αποτροπή της ελάττωσης της πτωχευτικής περιουσίας. Η ακυρότητα και η ανενέργεια της δικαιοπραξίας υφίσταται εξ υπαρχής χωρίς να απαιτείται προσβολή ή ακύρωσή της με δικαστική απόφαση. Στην έννοια της δικαιοπραξίας, που γίνεται από τον πτωχό, περιλαμβάνεται κάθε διάθεση αντικειμένου που ανήκει στην πτωχευτική περιουσία (λ.χ. παραχώρηση υποθήκης), ενώ προς τον πτωχό κάθε παροχή σχετικά με απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία. Η ανενέργεια της δικαιοπραξίας δεν εξαρτάται ούτε από τη γνώση του αντισυμβαλλόμενου σχετικά με την κήρυξη της πτώχευσης, ούτε από την υπαιτιότητά του.

3. Συνέπειες δικονομικής φύσεως

Ο εμπορικός νόμος προβλέπει ότι από την κήρυξη της πτώχευσης ο πτωχός δεν νομιμοποιείται ενεργητικά και παθητικά σε δίκες που αφορούν την πτωχευτική περιουσία (δηλ. δεν μπορεί να ασκήσει αγωγή ούτε να παρίσταται στην εκδίκαση των αγωγών που στρέφονται κατ' αυτού και αφορούν την πτωχευτική περιουσία). Στις δίκες αυτές νομιμοποιείται μόνο ο σύνδικος ως διοικητής της πτωχευτικής περιουσίας, τις οποίες διεξάγει στο όνομά του. Κατ' εξαίρεση, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει στον πτωχό να λάβει μέρος στις παραπάνω δίκες ασκώντας πρόσθετη παρέμβαση. Επίσης, ο πτωχός μπορεί σε θέματα κατεπείγουσας φύσης και επικείμενου κινδύνου από την αναβολή, να λαμβάνει μόνος

ασφαλιστικά μέτρα ή να προβαίνει σε πράξεις προς όφελος της πτωχευτικής περιουσίας.

Η παραπάνω διάταξη του Εμπορικού Νόμου αναφέρεται μόνο στις δίκες που αφορούν την πτωχευτική περιουσία. Ο πτωχός νομιμοποιείται πλήρως για τις δικές που αφορούν την μεταπτωχευτική ή εξωπτωχευτική περιουσία καθώς και την προσωπική του κατάσταση (λ.χ. αγωγή διαζυγίου). Μπορεί επίσης να παρίσταται ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων.

B. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΕΣ

1. Πτωχευτικοί, ομαδικοί και μεταπτωχευτικοί πιστωτές.

Από την άποψη των αποτελεσμάτων της πτώχευσης ως προς τους πιστωτές του πτωχέσαντα, διακρίνουμε τους πτωχευτικούς, τους ομαδικούς και τους μεταπτωχευτικούς πιστωτές και τις απαιτήσεις τους σε πτωχευτικές, ομαδικές και μεταπτωχευτικές αντίστοιχα.

Στην ομάδα των πιστωτών μετέχουν όλοι οι πτωχευτικοί πιστωτές. Η νομική της προσωπικότητα αμφισβητείται. Στη διανομή του προϊόντος της εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας μετέχουν εκείνοι των οποίων οι απαιτήσεις συμμετείχαν στη διαδικασία επαλήθευσης και έγιναν δεκτές (ή βεβαιώθηκαν με όρκο ή αν και αμφισβητήθηκαν, έγιναν οριστικά δεκτές).

Πτωχευτικοί πιστωτές είναι αυτοί που έχουν ενοχικές αξιώσεις για παροχή χρηματική ή που μπορεί να αποτιμηθεί χρηματικά από την περιουσία του πτωχέσαντα κατά το χρόνο της

δημοσίευσης της απόφασης κήρυξης σε πτώχευση. Οι απαιτήσεις τους λέγονται πτωχευτικές απαιτήσεις ή πτωχευτικά πιστώματα. Από την κήρυξη της πτώχευσης, οι πιστωτές αυτοί ενώνονται αυτοδίκαια από το νόμο σε ομάδα, σχηματίζουν την ομάδα των πιστωτών, λέγονται πιστωτές της ομάδας και δεν μπορούν να επιληφθούν της μεταπτωχευτικής περιουσίας.

Από τους πτωχευτικούς πιστωτές όσοι δεν εξασφαλίζονται με προνόμιο, ενέχυρο ή υποθήκη λέγονται εγχειρόγραφοι ή ανέγγυοι. Πτωχευτικοί πιστωτές είναι και εκείνοι των οποίων οι απαιτήσεις εξασφαλίζονται με γενικό προνόμιο επί της κινητής και ακίνητης περιουσίας του πτωχεύσαντα. Απαιτήσεις που απολαμβάνουν γενικών προνομίων είναι π.χ. τα έξοδα διοίκησης της πτωχεύσεως, τα έξοδα κηδείας και της τελευταίας ασθένειας του εμπόρου, οι μισθοί των εργατών και εμπορικών υπαλλήλων του, η αξίωση αυτού που έπαθε εργατικό ατύχημα. Όσον αφορά τους **εμπραγμάτως ασφαλισμένους πιστωτές** (ενέχυρο, υποθήκη) και τους πιστωτές που έχουν **ειδικό προνόμιο**, η ασφάλειά τους ή το προνόμιό τους δεν θίγεται από την κήρυξη της πτώχευσης και τα συμφέροντά τους συμπίπτουν με τα συμφέροντα των πτωχευτικών πιστωτών σχετικά με την ενοχική τους αξίωση. Από αυτή λοιπόν την άποψη θεωρούνται πτωχευτικοί πιστωτές.

Οι πιστωτές των οποίων οι **απαιτήσεις γεννήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης αλλά όχι από τη δράση του πτωχεύσαντα ονομάζονται ομαδικοί πιστωτές** και οι απαιτήσεις τους ομαδικές απαιτήσεις ή ομαδικά πιστώματα. Ομαδικά πιστώματα είναι οι δαπάνες και τα χρέη που δημιουργούνται από τη δράση του συνδίκου. Παραδείγματα ομαδικών πιστωμάτων είναι τα δικαστικά έξοδα, τα χρήματα που πρέπει να χορηγηθούν στον έμπορο και την οικογένειά του για τη διατροφή τους, τα έξοδα διαχείρισης της πτωχευτικής περιουσίας. Τα αποτελέσματα της πτώχευσης επί των πτωχευτικών πιστωτών δεν έχουν εφαρμογή στους δικούς τους πιστωτές. Οι απαιτήσεις τους προηγούνται από τις απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών και ικανοποιούνται από το προϊόν της εκποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Οι ομαδικοί πιστωτές

μπορούν να ικανοποιηθούν και από τη μεταπτώχευτική περιουσία μετά από την περάτωση της πτώχευσης. Οφειλέτης των ομαδικών πιστωτών θεωρείται ο πτωχέυσας. Οι αξιώσεις τους στρέφονται κατά του συνδίκου.

Μεταπτώχευτικοί πιστωτές ονομάζονται εκείνοι των οποίων οι απαιτήσεις γεννήθηκαν μετά την κήρυξη της πτώχευσης και προκύπτουν από την δράση του εμπόρου, ο οποίος έχει την ελεύθερη διάθεση και διαχείριση της περιουσίας που αποκτά μεταπτώχευτικά. Οι απαιτήσεις τους καλούνται μεταπτώχευτικές απαιτήσεις ή μεταπτώχευτικά πιστώματα. Από τη μεταπτώχευτική αυτή περιουσία και μόνον είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν οι πιστωτές της κατηγορίας αυτής, εφ' όσον βέβαια διαρκεί η πτώχευση και υφίσταται η διάκριση μεταξύ πτωχευτικής και μεταπτώχευτικής περιουσίας. Οι αξιώσεις τους στρέφονται κατά του πτωχεύσαντα.

Γ. Συνέπειες της πτώχευσης για τον σύζυγο του πτωχεύσαντα

Σε περίπτωση πτώχευσης ενός από τους συζύγους, τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν από τον άλλο μετά την τέλεση του γάμου και μέσα στα δύο τελευταία χρόνια από την παύση των πληρωμών τεκμαίρεται ότι ανήκουν στο σύζυγο που πτώχευσε (τεκμήριο υπέρ της ομάδας των πιστωτών). Το τεκμήριο είναι μαχητό, επιτρέπεται δηλαδή αυταπόδειξη ότι η απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου από τον άλλο σύζυγο δεν έγινε με χρήματα ή με άλλα μέσα αυτού που πτώχευσε ούτε προέρχεται από δωρεά του τελευταίου. Το τεκμήριο δεν περιλαμβάνει τα κινητά που προορίζονται για προσωπική χρήση του άλλου συζύγου, γιατί γι' αυτά ισχύει τεκμήριο εκ του νόμου ότι ανήκουν σ' αυτόν. Το

τεκμήριο δεν έχει αναδρομική ισχύ, δηλαδή δεν εκτείνεται στα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία μετά από δικαιοπρακτική διάθεση ή αναγκαστική εκτέλεση διαχωρίστηκαν από την περιουσία του άλλου, πριν από την κήρυξη σε πτώχευση, έστω και αν η διάθεση αυτή έγινε κατά την ύποπτη περίοδο.

Δ. Αποχωρισμός και πτωχευτική διεκδίκηση

Διεκδίκηση με την ευρεία έννοια του όρου λέγεται ο διαχωρισμός από την πτωχευτική περιουσία αντικειμένου που δεν ανήκει στον πτωχεύσαντα, τον οποίο μπορεί να ζητήσει ο κύριος του αντικειμένου ασκώντας την διεκδικητική αγωγή. Τα χρήματα δεν αποτελούν αντικείμενα διαχωρισμού. Χρήματα που παρέλαβε ο πτωχός για φύλαξη, δεν θεμελιώνουν αξίωση αποχωρισμού, αλλά μόνο πτωχευτική απαίτηση. Η πτωχευτική διεκδίκηση επιτρέπει στον κύριο του κινητού πράγματος που βρίσκεται στην πτωχευτική περιουσία να το αναλάβει πραγματώνοντας το δικαίωμα κυριότητάς του. Δεν αφορά σε ακίνητα. Η αρχή της διεκδίκησης έχει περιορισμούς που ανάγονται στην ασφάλεια των συναλλαγών και στην εμπορική πίστη. Ο νόμος προβλέπει 3 περιπτώσεις πτωχευτικής διεκδίκησης:

- α) κινητών
- β) τιμήματος εμπορευμάτων που πουλήθηκαν
- γ) την διεκδίκηση αξιογράφων.

1. Πτωχευτική διεκδίκηση από τον κύριο κινητού πράγματος

α. Διεκδίκηση κινητών

Αντικείμενο διεκδίκησης είναι εμπορεύματα (κινητά) που παραδόθηκαν στον μεταγενέστερα πτωχεύσαντα λόγω παρακαταθήκης ή προς πώληση. Προϋποθέσεις της διεκδίκησης είναι:

- α) τα εμπορεύματα να υπάρχουν αναλλοίωτα (αυτούσια) κατά το χρόνο της κήρυξης της πτώχευσης. (αν χρησιμοποιήθηκαν ή πουλήθηκαν αργότερα από τον σύνδικο για τις ανάγκες της πτώχευσης, τότε ο κύριός του έχει μόνο δικαίωμα αποζημίωσης και παρίσταται ως πιστωτής της ομάδας.)
- β) τα εμπορεύματα να διατηρούν την ατομικότητά τους. Εκείνος που διεκδικεί οφείλει να αποδείξει την ταυτότητα των διεκδικουμένων (εάν διακρίνονται επαρκώς από το σήμα τους ή την προέλευσή τους ή το είδος ή από άλλα διακριτικά γνωρίσματα). Χρήματα και εμπορεύματα, που αναμειγνύονται με τη λοιπή περιουσία του πτωχού δεν μπορούν πια να προσδιοριστούν κατ' είδος, δεν διεκδικούνται.
- γ) αυτός που διεκδικεί να παρέδωσε τα εμπορεύματα στον πτωχεύσαντα λόγω παρακαταθήκης ή για να πουληθούν για λογαριασμό του αποστολέα. Έτσι, ρυθμίζεται η συνηθισμένη περίπτωση της παραγγελίας, όπου παραγγελέας είναι ο αποστολέας των εμπορευμάτων και παραγγελιοδόχος ο πτωχεύσας, καθώς και η περίπτωση της παρακαταθήκης εμπορευμάτων με σκοπό την πώλησή τους για λογαριασμό του παρακαταθέτη, σχέση η οποία περικλείεται στα πλαίσια της σύμβασης παραγγελίας.

β. Διεκδίκηση τιμήματος

Αν τα εμπορεύματα πουλήθηκαν πριν από την κήρυξη της πτώχευσης και οφείλεται ακόμα το τίμημα απ' αυτήν, ο παραγγελέας δικαιούται να διεκδικήσει το οφειλόμενο τίμημα στα χέρια του αγοραστή, έχει δηλαδή ευθεία αγωγή κατά του τρίτου που οφείλει το τίμημα. Για την εφαρμογή της διάταξης απαιτείται να μην έχει καταβληθεί το τίμημα με χρήματα ή με άλλο τρόπο ούτε να έχει καταχωρηθεί σε ανοιχτό λογαριασμό μεταξύ του πτωχεύσαντα και του αγοραστή, αλλά ούτε και να έχει γίνει συμψηφισμός μεταξύ τους.

γ. Διεκδίκηση αξιογράφων

Η διεκδίκηση αξιογράφων επιτρέπεται εφόσον αυτά, κατά την κήρυξη της πτώχευσης βρίσκονται αυτούσια στα χέρια του πτωχεύσαντα και εφόσον είχαν σταλεί στον πτωχεύσαντα με την εντολή να τα εξαργυρώσει, φυλάττοντας την αξία τους στη διάθεση του κυρίου ή να τα χρησιμοποιήσει για ορισμένες πληρωμές. Αυτούσιος είναι ο τίτλος, αν δεν εισπράχθηκε από τον πτωχεύσαντα πριν από την κήρυξη σε πτώχευση ή αν έγινε ανανέωσή του ή αντικατάστασή του με άλλον ή αν μεταβιβάστηκε από τον πτωχεύσαντα σε τρίτον με σκοπό την είσπραξή του ή τη διαπραγμάτευσή του. Αν η αξία του τίτλου εισπράχθηκε μετά την κήρυξη της πτώχευσης από τον σύνδικο, τότε ο κύριος παρίσταται σαν πιστωτής της ομάδας.

Ε. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

1. Ομόρρυθμη - ετερόρρυθμη

Η πτώχευση της ομόρρυθμης και της ετερόρρυθμης εμπορικής εταιρίας δεν συνεπάγεται τη λύση των εταιριών αυτών, αλλά την παράλληλη πτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων. Δεν μπορεί να γίνει λόγος για πτώχευση των ετερόρρυθμων μελών, επειδή δεν είναι έμποροι, αλλά απλοί χρηματοδότες της εταιρίας.

Η πτώχευση όμως του εταίρου δεν έχει ως αποτέλεσμα την πτώχευση της εταιρίας, αλλά τη λύση της, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, δηλαδή να συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Η πτώχευση των ομόρρυθμων εταίρων είναι αναγκαία συνέπεια της πτώχευσης της εταιρίας και δεν είναι ανάγκη να ερευνάται αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της πτώχευσης, για το ομόρρυθμο μέλος ή να συμπεριλαμβάνεται το όνομά του στην απόφαση που κηρύσσει την πτώχευση της εταιρίας. Η πτώχευση της εταιρίας συνεπάγεται και την πτώχευση του ομόρρυθμου εταίρου, ο οποίος έχει πεθάνει πριν από την κήρυξή της.

2. Ανώνυμη εταιρία – Ε.Π.Ε.

Η πτώχευση της ανώνυμης εταιρίας και της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης προκαλεί τη λύση της χωρίς να επιφέρει πτώχευση των διοικητικών και των μετόχων ούτε διάλυση των οργάνων της, τα οποία εξακολουθούν να λειτουργούν περιοριζόμενα στις εσωτερικές υποθέσεις και γενικά από τις εξουσίες του συνδίκου (άρθρ. 47^α, Ν. 2190/1920). Η λύση της Α.Ε. και η απόφαση που την

κηρύσσει σε πτώχευση υποβάλλονται σε δημοσιότητα. Κατά τη νομολογία του Αρ. Πάγου, η πτώχευση της ανώνυμης εταιρίας που έχει μόνο ένα μέτοχο, ο οποίος είναι και διευθύνων σύμβουλός της, συνεπάγεται και την πτώχευσή του. Μετά την πτώχευση διατηρείται η νομική προσωπικότητα της Α.Ε. και της Ε.Π.Ε., με αποκλειστικό σκοπό τη συνέχιση της πτωχευτικής διαδικασίας. Η πτώχευση εταίρου της Ε.Π.Ε. δεν προκαλεί τη λύση της εταιρίας, εκτός αν διαφορετικά ορίζεται στο καταστατικό.

Η πτώχευση του συνεταιρισμού προκαλεί τη λύση του και καταχωρείται στο μητρώο συνεταιρισμών του ειρηνοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συνεταιρισμός (άρθρ. 10, παρ. 1, Ν. 1667/1986). Η πτώχευση της ναυτικής εταιρίας επιφέρει τη λύση της και καταχωρείται στο μητρώο ναυτικών εταιριών.

3. Άκυρη εταιρία

Η ακυρότητα της εταιρίας αποτελεί εμπόδιο για να κηρυχθεί σε πτώχευσης μόνον εφ' όσον η ακυρότητα αυτή δύναται να προταθεί και έναντι των τρίτων, π.χ. όταν συμμετέχει σε προσωπική εταιρία ανίκανος, οπότε, η ακυρότητα επιφέρει εξ υπαρχής εξαφάνιση της νομικής προσωπικότητάς της. Αντίθετα, ακυρότητα της εταιρίας που δεν μπορεί να προβληθεί έναντι των τρίτων, π.χ. όταν δεν δημοσιεύεται καταστατικό προσωπικής εταιρίας, δεν αποτελεί εμπόδιο για την πτώχευση της εταιρίας.

4. Μετατροπή εταιρίας

Δεν επηρεάζει την πτώχευση η μετατροπή εταιρίας σε εταιρία άλλης νομικής μορφής, χωρίς προηγούμενη λύση της. Έτσι,

πτώχευει η εταιρία υπό την προηγούμενη νομική της μορφή, εφόσον η παύση των πληρωμών αναφέρεται στο χρόνο πριν από τη μετατροπή. Στην περίπτωση αυτή σε πτώχευση κηρύσσεται φυσικά η εταιρία με τη νέα της νομική μορφή, αλλά οι συνέπειες της πτώχευσης ανατρέχουν και στην εταιρία με την προηγούμενη μορφή (λ.χ. αν μία ομόρρυθμη εταιρία μετατραπεί σε Ε.Π.Ε. και η παύση των πληρωμών ανάγεται στο χρονικό διάστημα που ήταν ομόρρυθμη, η πτώχευση της Ε.Π.Ε. συνεπάγεται την πτώχευση και όταν ήταν ομόρρυθμη, άρα και την συμπτώχευση των ομορρύθμων εταίρων).

III. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΠΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟ – ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ

A. Γενικά

Ο θεσμός της πτωχευτικής ανάκλησης επιδιώκει να αποκαταστήσει τη μείωση της πτωχευτικής περιουσίας που έλαβε χώρα κατά το χρονικό διάστημα πριν από την κήρυξη της πτώχευσης, δηλαδή μεταξύ της παύσης των πληρωμών και της δημοσίευσης στο ακροατήριο του δικαστηρίου της απόφασης με την οποία κηρύσσεται η πτώχευση. Το χρονικό αυτό διάστημα λέγεται **ύποπτη περίοδος** και το μέσο προβολής των πράξεων που διενεργήθηκαν από τον πτωχό κατά την ύποπτη περίοδο λέγεται **πτωχευτική ανάκληση**.

Η πτωχευτική ανάκληση αναφέρεται σε αντικείμενα της περιουσίας του πτωχούσαντα, τα οποία θα είχαν περιληφθεί στην πτωχευτική περιουσία μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Το δικαίωμα της ανάκλησης ανήκει στον σύνδικο σαν όργανο της πτωχευτικής περιουσίας και συνιστά ενοχική αξίωση, που δημιουργείται ευθέως από το νόμο για την απόδοση της παροχής που δεν περιλήφθηκε στην πτωχευτική περιουσία λόγω της πράξης της οποίας ζητείται η ανάκληση. Η σχέση δικαιούχου μεταξύ του προσώπου του οποίου γίνεται η ανάκληση και του αντικειμένου ή της απαίτησης που του μεταβιβάστηκε δεν θίγεται, δηλαδή η

κυριότητα δεν επανέρχεται αυτόματα στην πτωχευτική περιουσία, αλλά απαιτείται επαναμεταβίβαση. Η ανάκληση ενεργεί μεταξύ του συνδίκου και του προσώπου που γίνεται η ανάκληση προς το συμφέρον της ομάδας των πιστωτών, ασκείται με αγωγή ή με ένσταση και για την πραγματοποίησή της απαιτείται δικαστική απόφαση, συνεπώς πρόκειται για πτωχευτική δίκη με την έννοια ότι προκαλείται με αφορμή την πτώχευση. Το επαναφερόμενο λόγω της ανάκλησης αντικείμενο αποτελεί περιουσία της ομάδας των πιστωτών και δεν ανήκει στον πτωχεύσαντα.

Μπορούμε να κατατάξουμε σε δύο κατηγορίες τις δυνάμενες να ανακληθούν πράξεις του πτωχεύσαντα που διενεργήθηκαν κατά την ύποπτη περίοδο:

- α) εκείνες που αναφέρονται περιοριστικά στο νόμο ως άκυρες και χωρίς αποτέλεσμα για την ομάδα, οι οποίες ανακαλούνται από μόνο το γεγονός ότι τελέστηκαν κατά την ύποπτη περίοδο ή και μέχρι 10 μέρες πριν από αυτήν και λέγονται **πράξεις ανακλητές από το νόμο (άκυρες)**, και
- β) πράξεις οι οποίες δεν απαριθμούνται περιοριστικά στο νόμο και δεν ανακαλούνται από μόνο το γεγονός ότι έγιναν κατά την ύποπτη περίοδο, αλλά τις οποίες το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να ανακαλέσει εφόσον συντρέχουν οι απαιτούμενες από το νόμο προϋποθέσεις και οι οποίες λέγονται **κατ' ευχέρεια ανακλητές πράξεις (ακυρώσιμες)**.

B. Πράξεις ανακλητές από το νόμο (άκυρες)

Οι πράξεις αυτές θεωρούνται άκυρες είτε γιατί δεν προσκομίζουν κανένα όφελος στον πτωχεύσαντα είτε γιατί παρέχουν ευνοϊκότερη αντιμετώπιση σε κάποιον από τους

δανειστές, η οποία δεν συμβιβάζεται με την αρχή της ισότητας των πιστωτών και είναι οι ακόλουθες:

- α) κάθε ετεροβαρής πράξη,
- β) η πληρωμή χρεών μη ληξιπρόθεσμων
- γ) η ανώμαλη πληρωμή χρεών ληξιπρόθεσμων
- δ) η σύσταση εμπράγματης ασφάλειας για εξασφάλιση προγενέστερης οφειλής και
- ε) η εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης.

Όπως είπαμε ανακαλούνται από μόνο το γεγονός ότι τελέστηκαν κατά την ύποπτη περίοδο ή μέσα σε 10 ημέρες πριν από αυτήν.

Ο νόμος, όταν μιλάει για ετεροβαρείς πράξεις δεν αναφέρεται μόνο στη δωρεά, αλλά και σε κάθε πράξη που έχει το χαρακτηριστικό της ελευθεριότητας (λ.χ. άτοκο δάνειο, άφεση χρέους). Δεν περιλαμβάνονται στις πράξεις αυτές:

- τα δώρα εορτών στους εργαζόμενους,
- οι γονικές παροχές για την οικονομική ή επαγγελματική αποκατάσταση των τέκνων, εφόσον είναι ανάλογες με την περιουσιακή τους κατάσταση,
- η ασφάλιση ζωής, και
- η άρνηση κληρονομιάς ή κληροδοσίας.

Η ετεροβαρής πράξη πρέπει να επιφέρει ελάττωση της περιουσίας του πτωχεύσαντα. Οι δωρεές που έγιναν από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή καθήκον ευπρέπειας δεν ανακαλούνται.

Ανώμαλη πληρωμή χρεών ληξιπρόθεσμων εννοείται η πληρωμή με την οποία παρέχεται στο δανειστή άλλο αντικείμενο από το οφειλόμενο (λ.χ. με μεταβίβαση περιουσιακού στοιχείου, συμψηφισμό ληξιπρόθεσμων χρεών, που συμφωνήθηκε στην ύποπτη περίοδο). Η πληρωμή με το εμπορικό γραμμάτιο θεωρείται ομαλή, αν αυτό μεταβιβάστηκε στο δανειστή πριν από την κήρυξη της πτώχευσης με σκοπό την πληρωμή και όχι λόγω **πληρεξουσιότητας ή ενεχύρου**. Ο δανειστής που ικανοποιήθηκε με τον τρόπο αυτό υποχρεούται να αποδώσει στην ομάδα το

αντικείμενο ή τη χρηματική αξία του, αν δεν μπορεί να το αποδώσει αυτούσιο. Ο δανειστής διατηρεί την απαίτησή του κατά του πτωχέυσαντα και συμμετέχει στην πτώχευση σαν πτωχευτικός πιστωτής.

Πλήττεται με την ανάκληση η εμπράγματα ασφάλεια (ενέχυρο, υποθήκη με ιδιωτική βούληση ή δικαστική απόφαση, γενικά ή ειδικά προνόμια) που συστάθηκε στην ύποπτη περίοδο για εξασφάλιση οφειλής, που υπήρχε κατά το χρόνο σύστασης της υποθήκης ή του ενεχύρου. Η ανάκληση αναφέρεται στο χρόνο σύστασης του τίτλου και όχι στο χρόνο δημοσιότητάς του (λ.χ. καταχώρηση της υποθήκης στα βιβλία υποθηκών του υποθηκοφυλακείου). Ο δανειστής υπέρ του οποίου συστάθηκε η ανακλητέα εμπράγματα ασφάλεια, μπορεί να πάρει μέρος στη διαδικασία της πτώχευσης σαν ανέγγυος πιστωτής, σε περίπτωση δε πώλησης του βεβαρημένου με ασφάλεια αντικειμένου, το τίμημα δικαιούται να εισπράξει μόνο ο σύνδικος. Τέλος, στην ανάκληση της προσημείωσης (προσωρινή εγγραφή) υποθήκης, λαμβάνεται υπόψη όχι ο χρόνος της σύστασης, αλλά της εγγραφής στα βιβλία υποθηκών κατά την ύποπτη περίοδο.

Για την ανάκληση των πράξεων αυτών, δεν χρειάζεται δικαστική απόφαση.

Γ. Κατ' ευχέρεια ανακλητές πράξεις (ακυρώσιμες).

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρ. 538 Εμπ.Ν., το δικαστήριο έχει την ευχέρεια να ανακαλέσει κάθε πληρωμή που γίνεται από τον πτωχέυσαντα για χρέη ληξιπρόθεσμα, καθώς και κάθε αμφοτεροβαρή πράξη που ενεργήθηκε κατά τη διάρκεια της ύποπτης περιόδου, αν ο δανειστής ή ο συναλλαζάμενος με τον πτωχέυσαντα ενήργησε εν γνώσει της παύσης των πληρωμών. Η

γνώση πρέπει να είναι αντικειμενική, προσωπική και ακριβής και να αναφέρεται στην πραγματική αδυναμία του οφειλέτη να αντεπεξέλθει στα εμπορικά του χρέη. Εννοείται ότι η πληρωμή τους έγινε είτε με μετρητά, είτε με εμπορικά γραμμάτια, γιατί αλλιώς θα είναι άκυρη.

Ο νόμος απαγορεύει την εγγραφή υποθήκης μετά την κήρυξη της πτώχευσης. Η εγγραφή υποθήκης κατά την ύποπτη περίοδο ή 15 μέρες πριν από αυτήν μπορεί να κηρυχθεί άκυρη, αν πέρασαν περισσότερες από 15 μέρες από τη χρονολογία του τίτλου της υποθήκης μέχρι την εγγραφή. Αν ανακληθεί η εγγραφή, ο πιστωτής κατατάσσεται μεταξύ των εγχειρόγραφων πιστωτών.

Τέλος, είναι δυνατόν να ακυρωθεί με δικαστική απόφαση, η πληρωμή συναλλαγματικής ή γραμματίου εις διαταγήν, εάν ο πληρωτής της πρώτης ή ο εκδότης του δεύτερου βρισκόταν σε κατάσταση παύσης των πληρωμών τους. Στις περιπτώσεις αυτές, η αγωγή για ανάκληση στρέφεται μόνο εναντίον του εκδότη της συναλλαγματικής ή αν πρόκειται για γραμμάτιο εις διαταγήν, εναντίον του πρώτου οπισθογράφου (λήπτη) και μόνο με την προϋπόθεση ότι κατά τον χρόνο της έκδοσης της συναλλαγματικής ή του γραμματίου γνώριζαν την παύση των πληρωμών του πληρωτή ή του εκδότη αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.

Ι. ΠΑΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ

Α. Προϋποθέσεις και αποτελέσματα

Μετά την κήρυξη της πτώχευσης, οι εργασίες της συνεχίζονται μέχρις ότου τελειώσουν κατά ένα νόμιμο τρόπο. Ενδέχεται, όμως, κατά την εξέλιξη των εργασιών της πτώχευσης να υπάρχει έλλειψη χρημάτων για την εξακολούθηση και την περάτωση των εργασιών της. Έλλειψη χρημάτων δεν θεωρείται μόνο η έλλειψη ενεργητικού, αλλά η αδυναμία εξεύρεσης χρημάτων για τη συνέχιση των εργασιών της πτώχευσης. Για το λόγο αυτό κηρύσσεται η παύση των εργασιών της πτώχευσης, για να μην είναι σε μετέωρη κατάσταση τα αποτελέσματα της πτώχευσης και ιδιαίτερα της αναστολής των ατομικών διώξεων.

Η κήρυξη της παύσης των εργασιών γίνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο με βάση την έκθεση του εισηγητή και κατόπιν ακρόασης του συνδίκου σε κάθε στάδιο της πτωχευτικής διαδικασίας, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις. Το δικαστήριο εκδίδει την απόφασή του, είτε με αίτηση ενός από τους ενδιαφερόμενους, είτε και αυτεπάγγελτα. Η κήρυξη της παύσης των εργασιών της πτώχευσης ή ακριβέστερα της αναστολής των εργασιών είναι πάντοτε δυνατή, μετά από την περάτωση της πτώχευσης, συνέπεια συμβιβασμού ή ένωσης των πιστωτών.

Ένα μήνα μετά την παύση των εργασιών της πτώχευσης, οι πιστωτές αναλαμβάνουν την ενάσκηση των ατομικών διώξεων και

κατά του προσώπου και κατά της περιουσίας του πτωχού. Με την ίδια απόφαση μπορεί το δικαστήριο να αποφανθεί ότι ο πτωχός είναι **συγγνωστός**, δηλαδή ότι πτώχευσε δικαιολογημένα για λόγους που δεν οφείλονται σε δόλο ή βαριά αμέλειά του. Ο πτωχός που κηρύχθηκε συγγνωστός δεν μπορεί να προσωποκρατηθεί από τους πτωχευτικούς πιστωτές για τα εμπορικά του χρέη.

B. Ανάκληση της απόφασης που κήρυξε την παύση των εργασιών

Ο πτωχέυσας και κάθε άλλος ενδιαφερόμενος μπορεί σε κάθε στάση της υπόθεσης να ζητήσει ανάκληση της απόφασης με την οποία κηρύσσεται η παύση των εργασιών την πτώχευσης, αν αποδείξει ότι υπάρχουν αρκετά χρήματα για την αποπεράτωση της πτώχευσης ή αν προκαταβάλλει την αναγκαία για το σκοπό αυτό ποσότητα στα χέρια του συνδίκου. Τα χρήματα πρέπει να προέρχονται από την πτωχευτική περιουσία και όχι από την περιουσία που τυχόν απέκτησε όσο διαρκούσε η παύση των εργασιών της πτώχευσης.

Με την ανάκληση η διαδικασία αρχίζει από το σημείο που είχε αδρανήσει. Οι πιστωτές στερούνται ξανά του δικαιώματος της ατομικής δίωξης και υποχρεούνται να εισφέρουν στην ομάδα ό,τι απέκτησαν από την ατομική αναγκαστική εκτέλεση που επέσπευσαν. Έχουν επίσης δικαίωμα προνομιακής εξόφλησης για τα έξοδα που έκαναν για την άσκηση των ατομικών καταδιωκτικών τους μέσων.

II. ΠΕΡΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΤΩΧΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ

A. Γενικά

Το τελευταίο στάδιο της πτώχευσης, στο οποίο φυσιολογικά οδηγείται κάθε πτώχευση, είναι η ικανοποίηση των πτωχευτικών πιστωτών, που, βέβαια, είναι και η γενεσιουργός αιτία, ο σκοπός της κήρυξης του εμπόρου σε πτώχευση. Για τον τρόπο περάτωσης της πτώχευσης θα αποφασίσει η συνέλευση των πιστωτών. **Η πτώχευση περατώνεται με τον πτωχευτικό συμβιβασμό**, όπου οι πιστωτές ικανοποιούνται συμβιβαστικά για τις απαιτήσεις τους, κατόπιν πρότασης του πτωχέυσαντα και αποδοχής της από την νόμιμη πλειοψηφία των πιστωτών, ή με την **ένωση**, όπου οι πιστωτές ικανοποιούνται από το προϊόν της εκκαθάρισης της πτωχευτικής περιουσίας, ή με την **αποκατάσταση του πτωχέυσαντα**, λόγω της ικανοποίησης των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους που έτρεξαν μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης.

Η κήρυξη της παύσης των εργασιών της πτώχευσης δεν αποτελεί τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, αλλά, ακριβέστερα, αναστολή των εργασιών της πτώχευσης. Η περάτωση της πτώχευσης διακρίνεται από την ανάκληση της απόφασης με την οποία κηρύχθηκε η πτώχευση, διότι η ανάκληση ενεργεί αναδρομικά, δηλαδή από την τελεσιδικία της απόφασης ανάκλησης της πτώχευσης θεωρείται ότι η πτώχευση δεν κηρύχθηκε ποτέ.

B. Πτωχευτικός συμβιβασμός

1. Έννοια και είδη

Πτωχευτικός συμβιβασμός είναι η σύμβαση, η οποία επικυρώνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο, μεταξύ του πτωχεύσαντα και της νόμιμης πλειοψηφίας των πτωχευτικών πιστωτών, σχετικά με την ικανοποίησή τους, με την οποία περατώνεται η πτώχευση. Καταρχήν, θα διαχωρίζουμε τον πτωχευτικό συμβιβασμό από τον εξώδικο, ώστε να περιοριστούμε κατά κύριο λόγο στον πτωχευτικό και στα διάφορα ήδη του και, συγκεκριμένα, σε αυτό που γίνεται μερικές φορές με εγκατάλειψη της περιουσίας στους πιστωτές.

Σε οποιοδήποτε στάδιο κι αν βρίσκεται η πτώχευση, είναι δυνατόν, επειδή καμιά διάταξη δεν το απαγορεύει και επιπλέον είναι σύμφωνο με την αρχή της ελευθερίας των συναλλαγών, να συμβιβασθεί ο έμπορος που πτώχευσε, είτε με έναν, είτε με περισσότερους πτωχευτικούς πιστωτές. Πρόκειται για **εξώδικο πτωχευτικό συμβιβασμό**, ο οποίος είναι δυνατός κυρίως από το γεγονός ότι ο έμπορος έχει την **ελεύθερη διαχείριση της περιουσίας**, που αποκτά μεταπτωχευτικά. Εφόσον πραγματοποιηθεί αυτός, πράγμα για το οποίο δεν απαιτείται καν δικαστική απόφαση, ο έμπορος έχει δικαίωμα να ζητήσει, είτε την ανάκληση της απόφασης με την οποία κηρύσσεται η πτώχευση, είτε την αποκατάστασή του, εφόσον βέβαια συντρέχουν οι υπόλοιποι νόμιμοι όροι.

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός διακρίνεται σε:

- α) **απλό ή συνήθη**, που συνίσταται στη μείωση των απαιτήσεων των πιστωτών ή στη χορήγηση προθεσμίας στον πτωχεύσαντα ή και τα δυο αυτά μαζί. Είναι η λύση, που συμφέρει στον πτωχεύσαντα, ο οποίος αναλαμβάνει και πάλι τη διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας, αλλά και στους πιστωτές, οι οποίοι αποφεύγουν τις δυσμενείς συνέπειες της πτώχευσης. Μπορεί, επίσης, να έχει σαν περιεχόμενο την παροχή ασφάλειας ή να συμφωνείται ρήτρα διαχείρισης της πτωχευτικής περιουσίας από τρίτους.
- β) **στο συμβιβασμό με παραχώρηση της πτωχευτικής περιουσίας**, όπου η πτωχευτική περιουσία παραχωρείται ολικά ή μερικά στους πιστωτές. Η διαχείριση και εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας διενεργείται από διαχειριστές με την επίβλεψη του εισηγητή και η διανομή του προϊόντος εκκαθάρισης γίνεται με βάση τον πίνακα κατάταξης, που συντάσσεται από τον διαχειριστή και κηρύσσεται εκτελεστός από τον εισηγητή. Το υπόλοιπο μετά την εκκαθάριση δεν περιέρχεται στους πιστωτές, αλλά στον πτωχεύσαντα.
- γ) **στον μικτό** κατά τον οποίο παραχωρείται ολόκληρη η πτωχευτική περιουσία στους πιστωτές, αλλά ο πτωχός αναλαμβάνει την υποχρέωση, στην περίπτωση που το προϊόν της εκκαθάρισης δεν καλύψει ορισμένο ποσοστό των απαιτήσεων των πιστωτών, να συμπληρώσει ο ίδιος το ποσοστό αυτό.

Ο πτωχευτικός συμβιβασμός πρέπει να διακρίνεται τόσο από τον προληπτικό συμβιβασμό, που καταρτίζεται πριν από την πτώχευση και με σκοπό την αποτροπή της, μεταξύ του οφειλέτη και της νόμιμης πλειοψηφίας των πιστωτών, και στη συνέχεια επικυρώνεται από το δικαστήριο, όσο και από τον συμβιβασμό που καταρτίζεται από τον σύνδικο με κάποιο δανειστή ή οφειλέτη της πτώχευσης στα πλαίσια της διαχειριστικής του εξουσίας.

Με τον πτωχευτικό συμβιβασμό εξυπηρετείται το συμφέρον του πτωχέυσαντα, καθώς και των πιστωτών, και επιδιώκεται η αποκατάσταση της αρμονίας στις εμπορικές συναλλαγές.

2. Κατάρτιση του πτωχευτικού συμβιβασμού

Προϋποθέσεις κατάρτισης του συμβιβασμού είναι:

- α) η συμβιβαστική πρόταση του πτωχέυσαντα
- β) η απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών, σχετικά με την αποδοχή των συμβιβαστικών προτάσεών του
- γ) η μη καταδίκη του πτωχέυσαντα για δόλια χρεωκοπία
- δ) η επικύρωση από το πτωχευτικό δικαστήριο.

Η συνέλευση των πιστωτών συγκαλείται αυτεπάγγελτα από τον εισηγητή δικαστή μέσα σε 3 ημέρες από την παρέλευση της 8ήμερης προθεσμίας για ορκοδοσία του τελευταίου πιστωτή που διαμένει εντός του κράτους. Το αντικείμενο της συνέλευσης γνωστοποιείται με επιστολές που απευθύνονται σε κάθε πιστωτή και με δημοσιεύσεις στο Δελτίο Ταμείου Συντάξεως Νομικών. Κατ' εξαίρεση μπορεί να συναφθεί πτωχευτικός συμβιβασμός και μετά την κήρυξη της ένωσης μετά από αίτηση του πτωχέυσαντα προς τον εισηγητή.

Δικαίωμα παράστασης στη συνέλευση έχουν όλοι οι πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις έγιναν προσωρινά ή οριστικά δεκτές, ενώ δικαίωμα ψηφοφορίας έχουν οι ανέγγυοι πιστωτές, οι εμπραγμάτως ασφαλισμένοι και οι προνομιούχοι, εφόσον δηλώσουν ότι παραιτούνται από την ασφάλεια ή το προνόμιό τους. Οι πιστωτές αυτοί χάνουν την ασφάλεια ή το προνόμιό τους, μόνο αν επικυρώθηκε ο συμβιβασμός από το πτωχευτικό δικαστήριο. Στερούνται του δικαιώματος ψηφοφορίας η σύζυγος του εμπόρου, οι

γονείς του και οι μέχρι τετάρτου βαθμού συγγενείς του ίδιου, αλλά και της συζύγου του.

Οκτώ τουλάχιστον μέρες πριν από την ημέρα που έχει ταχθεί για τη συνέλευση, ο σύνδικος οφείλει να καταθέσει στον γραμματέα του πρωτοδικείου υπόμνημα σχετικό με την κατάσταση, τις διατυπώσεις που τηρήθηκαν, τις πράξεις που ενεργήθηκαν και την πιθανή έκβαση της εκκαθάρισης. Το περιεχόμενο αυτό είναι απαραίτητο για την επικύρωση του συμβιβασμού. Παράλληλα, καταθέτει και ο έμπορος, που πτώχευσε, τις προτάσεις του για συμβιβασμό, δηλαδή τους όρους του γενικά, π.χ. την εξασφάλιση που προσφέρει για την ακριβή εκτέλεση των πληρωμών. Οι προτάσεις αυτές του οφειλέτη δεν επιτρέπεται να παραβιάζουν τη θεμελιώδη αρχή της ίσης ικανοποίησης όλων των (ανέγγυων) πιστωτών. Η μη κατάθεση των δυο αυτών εγγράφων, δηλαδή του υπομνήματος και των προτάσεων είναι λόγος ακυρότητας του συμβιβασμού που επιτεύχθηκε.

Ο συμβιβασμός πρέπει να ψηφισθεί με διπλή πλειοψηφία, δηλαδή αριθμητική πλειοψηφία πιστωτών και ποσοτική πλειοψηφία πιστώσεων, όπου ποικίλλει κατά το λόγο του προσφερόμενου ποσοστού ικανοποίησης της απαίτησης από τον πτωχεύσαντα. Ο συμβιβασμός με παραχώρηση αποφασίζεται με αυξημένη ποσοτική πλειοψηφία. Επίσης, όσοι πιστωτές δικαιούνται να συντρέξουν στο συμβιβασμό, καθώς και αυτοί που τα δικαιώματά τους αναγνωρίστηκαν μεταγενέστερα, δικαιούνται να ανακόψουν το συμβιβασμό. **Απαγορεύεται ο συμβιβασμός, αν ο πτωχεύσας καταδικάστηκε για δόλια χρεωκοπία**, λόγω της υπόνοιας αθέμιτης απόκρυψης περιουσιακών στοιχείων, όχι όμως, αν υπάρχει υπόνοια για απλή χρεωκοπία. Κατά την ορθότερη άποψη και η καταδίκη σε δόλια χρεωκοπία των εκπροσώπων νομικών προσώπων εμποδίζει το συμβιβασμό της εταιρίας.

Για να έχει έννομα αποτελέσματα ο πτωχευτικός συμβιβασμός που καταρτίστηκε, χρειάζεται επικύρωση από το πρωτοδικείο της πτώχευσης, το οποίο δεν έχει εξουσία τροποποίησης των όρων του,

παρά μόνο, είτε να τον επικυρώσει, είτε να αρνηθεί την επικύρωση. Για την επικύρωση οφείλει ο εισηγητής να υποβάλει γραπτή έκθεση σχετικά με το χαρακτήρα της πτώχευσης και το παραδεκτό ή μη του συμβιβασμού. Το δικαστήριο ερευνά τόσο τη νόμιμη κατάρτιση του συμβιβασμού, όσο και το γενικά αν αυτός αρμόζει.

3. Άρνηση επικύρωσης του συμβιβασμού

Ο νόμος αναφέρει σειρά λόγων, για τους οποίους μπορεί το δικαστήριο να ακυρώσει το συμβιβασμό. Οι λόγοι αυτοί αναφέρονται στο άρθρ. 609 Ε.Κ. και είναι οι ακόλουθοι:

- Μη τήρηση των διατάξεων του νόμου που αναπτύχθηκαν.
- Το ότι λόγοι δημοσίου συμφέροντος αντίκεινται στον συμβιβασμό, π.χ. προγενέστερες ποινικές καταδίκες του εμπόρου ή σπάταλη ζωή ή διαγωγή που προσκρούει στα χρηστά ήθη.
- Το ότι ο συμβιβασμός είναι αντίθετος με το συμφέρον των πιστωτών, π.χ. οι εξασφαλίσεις που παρέχει είναι ασήμαντες.
- Η μη νόμιμη τήρηση των υποχρεωτικών εμπορικών του βιβλίων.
- Η μη κατάθεση του ισολογισμού.
- Η μη εμφάνιση του όταν ζητείται από τον σύνδικο.

Θα ήταν δυνατόν να λεχθεί ότι ο πτωχευτικός συμβιβασμός αποτελεί νόμο, τον οποίο είναι υποχρεωμένοι να τηρήσουν όλοι οι ανέγγυοι πιστωτές, καθώς και ο ίδιος ο έμπορος, με την επιφύλαξη βέβαια της ενδεχόμενης μεταγενέστερης ακύρωσης και διάρρηξης του συμβιβασμού που επικυρώθηκε. Αντίθετα, στο νόμο αυτό δεν υπόκεινται οι ενέγγυοι πιστωτές (εκτός βέβαια αν παραιτήθηκαν από

το ενέγγυό τους), οι πιστωτές της ομάδας που έγιναν πιστωτές μετά την επικύρωση του συμβιβασμού, καθώς επίσης και οι πιστωτές των πιστώσεων που απορρίφθηκαν κατά την εξέλεξη. Όλοι αυτοί έχουν το δικαίωμα να στραφούν εναντίον του, μόνο μετά την από μέρους του εκπλήρωση των όρων του συμβιβασμού, επειδή οι πιστώσεις τους δεν θεωρούνται ότι υπάρχουν όσον αφορά την ομάδα.

Μετά την τελεσίδικη επικύρωση του συμβιβασμού, ο έμπορος αναλαμβάνει την διοίκηση της πτωχευτικής του περιουσίας, ενώ κάθε ένας από τους πιστωτές ανακτά το δικαίωμα της ατομικής καταδίωξης σε όλη την περιουσία του, εφόσον αυτός δεν εκπληρώνει τους όρους του συμβιβασμού. Τέλος, παύει και η αρμοδιότητα του πτωχευτικού δικαστηρίου, που παραμένει απλά και μόνο για την εκδίκαση αιτήσεων ακύρωσης ή διάρρηξης του συμβιβασμού.

4. Ανακοπή του συμβιβασμού

Ο νόμος ορίζει ότι αυτοί που δικαιούνται να συντρέξουν στο συμβιβασμό πιστωτές ή όσων τα δικαιώματα αναγνωρίζονταν μεταγενέστερα, μπορούν να ασκήσουν ανακοπή.

Περιεχόμενο της ανακοπής είναι, είτε η ακύρωση του συμβιβασμού, είτε η εναντίωση κατά της επικύρωσής του. Αν αυτός που ανακόπτει τον πτωχευτικό συμβιβασμό είναι ο σύνδικος, επειδή είναι πιστωτής του πτωχού, οφείλει να προκαλέσει το διορισμό άλλου συνδίκου, προς τον οποίο κοινοποιείται η ανακοπή, εντός τριών ημερών από το διορισμό του. Η ανακοπή απευθύνεται ενώπιον του πτωχευτικού δικαστηρίου, το οποίο είναι αρμόδιο να επιλύσει τις αντιρρήσεις. Η ανακοπή πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να κοινοποιηθεί προς το σύνδικο και τον πτωχέυσαντα σε τρεις ημέρες από τη μέρα της απογραφής του συμβιβασμού με την ποινή του απαραδέκτου.

5. Αποτελέσματα του πτωχευτικού συμβιβασμού

Όταν η απόφαση που επικυρώνει τον συμβιβασμό γίνει τελεσίδικη, η πτωχευτική διαδικασία τελειώνει οριστικά. Δεν εξαρτάται η περάτωση από το αν ο οφειλέτης - πτωχέυσας θα εκπληρώσει τους όρους συμβιβασμού ή όχι.

Μετά την απόφαση αυτή, παύουν τα καθήκοντα του συνδίκου. Ο σύνδικος δίνει στον πτωχό τον οριστικό λογαριασμό της διαχείρισής του, ο οποίος συζητείται και ενώπιον του εισηγητή. Επίσης, ο σύνδικος παραδίδει προς τον πτωχό όλα ανεξαιρέτως τα υπάρχοντα αυτού κατά τους όρους του συμβιβασμού, τα βιβλία, τα έγγραφα και τα έπιπλα και δίνεται γι' αυτό απόδειξη παραλαβής από τον πτωχό.

Μετά την επικύρωση του συμβιβασμού, διαλύεται η ομάδα των πιστωτών και καθένας από αυτούς αναλαμβάνει την ενάσκηση των ατομικών του διώξεων κατά του πτωχού και, μετά τη σύνταξη έκθεσης από τον εισηγητή για όλα τα παραπάνω, απαλλάσσεται και αυτός από τα καθήκοντά του. Επίσης, δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας.

Τέλος, παύει και η πτωχευτική αρμοδιότητα του πρωτοδικείου, εκτός από την περίπτωση της διάρρηξης του συμβιβασμού.

α. Αποτελέσματα του συμβιβασμού ως προς τον πτωχό

Από την τελεσιδικία της απόφασης, που επικυρώνει το συμβιβασμό, ο πτωχός έχει και πάλι το δικαίωμα διαχείρισης και διάθεσης της πτωχευτικής του περιουσίας, εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο συμβιβασμό. Αποκτά πάλι την ικανότητα να

διεξάγει δίκες που αφορούν την περιουσία του και οι δίκες που έχουν αρχίσει συνεχίζονται από τον συμβιβασθέντα.

Οι πράξεις που έγιναν εν τω μεταξύ από τον σύνδικο, μέχρι την τελεσίδικη επικύρωση του συμβιβασμού, παραμένουν ισχυρές.

Με μόνη την επικύρωση του συμβιβασμού δεν παύουν και τα αποτελέσματα της πτώχευσης, που αναφέρονται στο πρόσωπο του πτωχού, αλλά, ακόμη, απαιτείται να γίνει η λεγόμενη πτωχευτική αποκατάσταση.

β. Αποτελέσματα του συμβιβασμού ως προς τους πιστωτές

Η επικύρωση του συμβιβασμού τον κάνει υποχρεωτικό για όλους τους πιστωτές, καταγραμμένους ή όχι στον ισολογισμό, εξελεχθέντες ή όχι, για όσους κατοικούν εκτός κράτους, καθώς επίσης και για όσους έγιναν προσωρινά δεκτοί στη διάσκεψη.

Ο συμβιβασμός δε δεσμεύει τους ομαδικούς πιστωτές, τους μεταπτωχευτικούς πιστωτές και τους πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις εξαρτώνται από την προηγούμενη εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας, π.χ. των πιστωτών λόγω θανάτου ενός πτωχευτικού πιστωτή.

Από την επικύρωση του συμβιβασμού παύει η αναστολή των ατομικών διώξεων κατά της περιουσίας και του προσώπου του πτωχού και οι πιστωτές μπορούν να προβούν πλέον σε ατομική δίωξη.

Μετά το συμβιβασμό, οι πτωχευτικοί πιστωτές, αφού συμβιβαστούν, μπορούν να στραφούν τόσο κατά της πτωχευτικής περιουσίας, όσο και κατά της μεταπτωχευτικής. Πάντως, διαφυλάσσονται οι όροι του συμβιβασμού. Οι μεταπτωχευτικοί πιστωτές μπορούν να επιληφθούν, εκτός της μεταπτωχευτικής, και της πτωχευτικής περιουσίας.

6. Ακύρωση και διάρρηξη του συμβιβασμού.

Ακύρωση.

Αν και ο συμβιβασμός επικυρώθηκε δικαστικά, εν τούτοις είναι αυτοδίκαια άκυρος και δε χρειάζεται δικαστική απόφαση για την ακυρότητα αυτή, αν ο πτωχός καταδικασθεί εν τω μεταξύ για δόλια χρεωκοπία.

Ο συμβιβασμός μπορεί να ακυρωθεί από το δικαστήριο με αίτηση του συνδίκου ή ενός από τους πιστωτές, αφού κλητευθεί για αυτό ο σύνδικος και ο πτωχός για δόλο, που ανακαλύφθηκε μετά την επικύρωση με το σκοπό της απόκρυψης της ενεργητικής περιουσίας ή διόγκωσης της παθητικής.

Η ακύρωση του συμβιβασμού απαλλάσσει αυτοδίκαια όσους εγγυήθηκαν υπέρ αυτού.

Διάρρηξη του συμβιβασμού.

Αν ο πτωχός δεν εκπληρώσει τους όρους του συμβιβασμού, π.χ. αν δεν καταβάλλει τα συμφωνηθέντα ποσά στους πιστωτές ή δεν παρέχει τις υποσχεθείσες εγγυήσεις, μπορεί να ζητηθεί η διάρρηξη του συμβιβασμού, από την πλειοψηφία της συνέλευσης των πιστωτών, γιατί δεν πήραν τα ποσά που ορίστηκαν.

Η αίτηση διάρρηξης του συμβιβασμού εισάγεται στο δικαστήριο από τον σύνδικο στο όνομα των πιστωτών, ή από όλους αυτούς, καλούμενου του συνδίκου, του πτωχού και των τυχόν υπάρχοντων εγγυητών. Η διάρρηξη του συμβιβασμού μπορεί να ζητηθεί και ατομικά, δηλαδή από ένα μόνο πιστωτή, αλλά μόνο για

το συμφέρον του αιτούντα που δεν έλαβε καθόλου ή έλαβε εν μέρει μόνο τις δόσεις που ορίστηκαν υπέρ αυτού με τον συμβιβασμό.

Αν επιτευχθεί η διάρρηξη του συμβιβασμού, οι πιστωτές αναλαμβάνουν την ενάσκηση των δικαιωμάτων αυτών επί της περιουσίας και του προσώπου του πτωχού και δε δεσμεύονται πλέον από τους όρους του συμβιβασμού, με μόνη τη διαφορά ότι δεν μπορούν να απαιτήσουν το περιπλέον των ποσοτήτων που αναφέρονται στο συμβιβασμό, παρά μόνο μετά τη λήξη των προθεσμιών που ορίστηκαν για την πληρωμή των τελευταίων δόσεων. Π.χ. αν ο συμβιβασμός έγινε σε 50% των χρεών, καταβλητέα σε 4 μηνιαίες δόσεις και η απαίτηση του πιστωτή ήταν 400.000 δρχ. δικαιούται αυτός, αμέσως μετά τη διάρρηξη, να ζητήσει 200.000 δρχ. και τις άλλες 200.000 δρχ. μετά τη λήξη της προθεσμίας της τέταρτης δόσης.

Αρμόδιο δικαστήριο για διάρρηξη του συμβιβασμού είναι το πρωτοδικείο που το επικύρωσε.

Η αγωγή για διάρρηξη του συμβιβασμού στρέφεται κατά του συμβιβασθέντα πτωχού ή των κληρονόμων του. Η αγωγή για διάρρηξη του συμβιβασμού παραγράφεται μετά από παρέλευση πενταετίας από τη λήξη της τελευταίας δόσης που οφείλει ο πτωχός. Π.χ. για καταβολή των ποσών που καθορίστηκε συμβιβαστικά να γίνει σε τρεις τρίμηνες δόσεις και η τελευταία λήγει την 1/6/99, η πενταετής προθεσμία αρχίζει από τις 2/6/99.

Η διάρρηξη του συμβιβασμού δεν απαλλάσσει τους εγγυητές για τη μερική ή ολική εκτέλεσή του.

7. Κήρυξη νέας πτώχευσης.

Ο πτωχός που συμβιβάστηκε, είναι δυνατόν, αφού αποκατασταθεί, να απέκτησε, σύμφωνα με την επικρατούσα, όχι όμως και ορθότερη θεωρία, τη δυνατότητα εμπορικής

δραστηριότητας, συνέπεια της οποίας έφτασε εκ νέου σε παύση των πληρωμών του και να κηρύχθηκε σε νέα πτώχευση. Εάν εν τω μεταξύ όμως δεν έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του από το συμβιβασμό και δεν επήλθε προηγουμένως ακύρωση ή διάρρηξη του συμβιβασμού, τότε η νέα πτώχευση επιφέρει αυτομάτως λύση του πτωχευτικού συμβιβασμού.

Την κήρυξη της νέας πτώχευσης νομιμοποιούνται να ζητήσουν οι μετά την κήρυξη της πρώτης πτώχευσης πιστωτές του πτωχού.

Γ. Ένωση των πιστωτών.

1. Γενικά

Η ένωση δεν είναι αποτέλεσμα απόφασης δικαστικής ή της συνέλευσης των πιστωτών. Κατά το άρθρ. 625 Εμπ.Ν. «εάν δεν κατορθωθεί συμβιβασμός, οι πιστωταί τελούσιν αυτοδικαίως εις κατάστασιν ενώσεως». Περιπτώσεις που δεν επιτυγχάνεται συμβιβασμός είναι:

- α) όταν δεν καταθέσει ο πτωχός συμβιβαστικές προτάσεις ή αν δεν παρουσιαστεί στη συνέλευση όπου πρόκειται να ληφθεί απόφαση για τον συμβιβασμό
- β) όταν δεν επιτευχθεί νόμιμη πλειοψηφία ή αν το δικαστήριο αρνηθεί να επικυρώσει τον συμβιβασμό
- γ) όταν ανατραπεί ο συμβιβασμός με ακύρωση ή γενική διάρρηξη και δεν επιτευχθεί νέος και
- δ) εάν καταδικάστηκε ο πτωχός για δόλια χρεωκοπία πριν από τον συμβιβασμό ή μετά την επικύρωσή του.

2. Οργάνωση και εργασίες της ενώσεως

Η κατάσταση της ενώσεως δεν τροποποιεί τις εξουσίες του εισηγητή, της συνέλευσης των πιστών και του πτωχευτικού δικαστηρίου.

Αντιθέτως, σύμφωνα με το άρθρ. 625 Εμπ.Ν., σε περίπτωση ενώσεως, ο εισηγητής λαμβάνει τη γνώμη των πιστωτών ως προς τη διαχείριση και τη διατήρηση ή την αντικατάσταση του συνδίκου. Ο σύνδικος της ένωσης διορίζεται από το πτωχευτικό δικαστήριο με βάση την έκθεση του εισηγητή. Ως σύνδικος της ένωσης μπορεί να διατηρηθεί ο οριστικός σύνδικος. Η γνώμη των πιστωτών δίνεται κατά την «αυτή συνεδρίαση» της ματαίωσης του συμβιβασμού ή, αν επιτεύχθηκε πλειοψηφία αλλά δεν επικυρώθηκε ο συμβιβασμός δικαστικώς, δίνεται σε ειδική συνέλευση, η οποία συγκαλείται από τον εισηγητή. Η γνώμη των πιστωτών είναι συμβουλευτική για το δικαστήριο, το οποίο μπορεί να διορίσει σύνδικο της ένωσης και εκείνον που δεν προτάθηκε από τους πιστωτές. Ο σύνδικος που δεν διατηρήθηκε λογοδοτεί προς το νέο σύνδικο ενώπιον του εισηγητή, ενώ καλείται ακόμα και ο πτωχός.

Στην πρώτη συνέλευση μετά την ένωση, οι πιστωτές ερωτούνται εάν πρέπει να δοθεί χρηματικό βοήθημα από το ενεργητικό της πτώχευσης στον πτωχό και στην οικογένειά του. Αυτό δίδεται, εφόσον συμφωνήσει η πλειονότητα των παρόντων πιστωτών. Ο σύνδικος προτείνει το ποσό, το οποίο ορίζεται από τον εισηγητή (άρθρ. 626 Εμπ.Ν.).

α. Εκκαθάριση του ενεργητικού

Αν και ο σκοπός της ένωσης είναι η εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας και η διανομή μεταξύ τους του προϊόντος της εκκαθάρισης, εν τούτοις ο νόμος για το συμφέρον πιστωτών και πτωχού, επιτρέπει στον σύνδικο να συνεχίσει την εμπορία υπό τον όρο η πλειοψηφία των τριών τετάρτων των πιστωτών και των πιστώσεων να δώσει άδεια γι' αυτό. Οι απαιτήσεις τρίτων που δημιουργήθηκαν από τη συνέχιση της εμπορίας ικανοποιούνται πρώτες στο ακέραιο από το ενεργητικό της πτώχευσης με την ευθύνη όλων των πιστωτών της πτώχευσης, όχι ατομικώς αλλά ομαδικώς.

Όμως, σύμφωνα με το άρθρ. 629 Εμπ.Ν., εάν οι υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν από τον σύνδικο υπερβαίνουν το ενεργητικό της πτώχευσης, τότε εκείνοι που ψήφισαν υπέρ της συνέχισης της εμπορίας, αναλαμβάνουν την υποχρέωση, προσωπικώς και απεριορίστως, δηλαδή και πέραν της μερίδας τους, στο ενεργητικό της πτωχευτικής περιουσίας.

Ο σύνδικος της ένωσης προβαίνει στην εκποίηση των ακινήτων, εμπορευμάτων και λοιπών κινητών του πτωχού υπό την επιτήρηση του εισηγητή και χωρίς πρόσκληση του πτωχού (άρθρ. 630, παρ. 1, Εμπ.Ν.). Επίσης, ο σύνδικος μπορεί να συμβιβαστεί για κάθε δικαίωμα που ανήκει στον πτωχό, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη τυχόν αντίρρησή του (άρθρ. 630, παρ. 1, Εμπ.Ν.). Ο σύνδικος δεν έχει δικαίωμα να προχωρήσει σε πώληση αγαθών του πτωχού πέρα των αναγκαίων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων.

β. Εκποίηση κινητών και απαιτήσεων

Ο σύνδικος έχει το δικαίωμα να προβεί στην πώληση των εμπορευμάτων, κάθε είδους κινητών πραγμάτων και απαιτήσεων του πτωχού, χωρίς την άδεια του εισηγητή. Απλώς τελεί υπό την

επιτήρηση του εισηγητή (άρθρ. 630 Εμπ.Ν.) χωρίς να απαιτείται ειδικά άδεια του εισηγητή και απόφαση του δικαστηρίου, όπως στην περίπτωση των ακινήτων.

Η πώληση γίνεται με δημόσιο πλειστηριασμό, μπορεί όμως κατά την ορθότερη γνώμη να γίνει και ιδιωτικά.

γ. Εκποίηση ακινήτων

Η εκποίηση των ακινήτων γίνεται μόνον από τον σύνδικο ως εκπρόσωπο της ομάδας των πιστωτών με σκοπό την εκκαθάριση της πτωχευτικής περιουσίας. Η εκποίηση των ακινήτων γίνεται με εκούσιο πλειστηριασμό, ο χαρακτήρας όμως της πώλησης είναι αναγκαστικός.

Επίσης, στο σύνδικο ανήκει και η εξουσία της εκποίησης των ακινήτων της πτωχευτικής περιουσίας, που βαρύνονται με υποθήκη, εκτός αν οι ενυπόθηκοι πιστωτές άρχισαν τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης πριν από την ένωση (άρθρ. 666, Εμπ.Ν.).

δ. Διανομή

Μια φορά τον πρώτο χρόνο, συγκαλούνται οι πιστωτές από τον εισηγητή, εφόσον χρειαστεί και κατά τα επόμενα. Στη συνέλευση λογοδοτεί ο σύνδικος (άρθρ. 631).

Ο εισηγητής αποφασίζει περί της διανομής των χρημάτων στους πιστωτές, κατ' αναλογία προς τις πιστώσεις που εξελέχθηκαν και βεβαιώθηκαν ενόρκως. Προς τούτου ο σύνδικος παραδίδει κάθε μήνα στον εισηγητή έκθεση σχετικά με την κατάσταση του πτωχού και των χρημάτων που υπάρχουν. Οι πιστωτές ειδοποιούνται για τη διανομή από τον εισηγητή (άρθρ. 660).

Τα χρήματα που εισπράττονται από την εκποίηση και την εκκαθάριση του ενεργητικού κατατίθενται σε πιστωτικά ιδρύματα που εδρεύουν στην Ελλάδα. Μέσα σε προθεσμία τριών ημερών από την κατάθεση, ο σύνδικος υποβάλλει στον εισηγητή τη σχετική απόδειξη.

Η πληρωμή των πιστωτών μπορεί να γίνει κατά δύο τρόπους.

Κατά τον πρώτο, οι πιστωτές πληρώνονται από τον σύνδικο, ο οποίος αναλαμβάνει τα χρήματα που κατατέθηκαν με την άδεια του εισηγητή. Κατά το δεύτερο, οι πιστωτές πληρώνονται απ' ευθείας από το ταμείο, όπου κατατέθηκαν με διαταγή του εισηγητή, βάσει λογαριασμού διανομής, ο οποίος συντάχθηκε από τον σύνδικο και κηρύχθηκε εκτελεστός από τον εισηγητή (άρθρ. 580, παρ.3)

Πριν από τη διανομή των χρημάτων, προαφαιρούνται:

- α) τα δικαστικά και τα έξοδα διοίκησης της πτωχευτικής περιουσίας,
- β) τα χρηματικά βοηθήματα στον πτωχό και την οικογένειά του,
- γ) οι απαιτήσεις που καταβλήθηκαν στους προνομιούχους,
- δ) τα χρέη στους εμπράγματα ασφαλισμένους, και
- ε) οι ομαδικές απαιτήσεις.

Παρακρατούνται επίσης, ορισμένα μερίσματα που αναλογούν σε διαφόρους πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις είναι αβέβαιες.

3. Περάτωση της ενώσεως

Μετά την εκκαθάριση και τη διανομή, ο εισηγητής συγκαλεί τη συνέλευση των πιστωτών, ενώπιον της οποίας λογοδοτεί ο σύνδικος και στην οποία παρίσταται ή έχει κλητευθεί ο πτωχός (άρθρ. 632). Η λογοδοσία γίνεται προς τον πτωχό, εάν οι πτωχευτικοί πιστωτές ικανοποιήθηκαν ολοσχερώς.

Η ένωση κλείνει αυτοδίκαια και χωρίς να απαιτείται γι' αυτό δικαστική απόφαση κατά τη λύση της συνεδρίασης της παραπάνω συνέλευσης.

Με το κλείσιμο της ένωσης:

- α) περατώνεται η πτώχευση
- β) παύουν τα όργανά της και η πτωχευτική απαλλοτρίωση
- γ) διαλύεται η ομάδα των πιστωτών
- δ) ανακτούν οι πιστωτές τις ατομικές καταδιώξεις τους, ως προς το μέρος της απαίτησής τους που δεν ικανοποιήθηκε, κατά του προσώπου και της περιουσίας του πτωχού, εάν αυτός δεν κηρύχθηκε συγγνωστός, και μόνο κατά της περιουσίας του, εάν κηρύχθηκε συγγνωστός, και επέρχεται σύγχυση της πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας.

Στην ίδια συνέλευση, οι πιστωτές γνωμοδοτούν για το αν ο πτωχός είναι συγγνωστός. Για το θέμα όμως αυτό αποφασίζει το πτωχευτικό δικαστήριο, δηλαδή για την καλή πίστη της πτώχευσης.

Δεν μπορούν να κηρυχθούν συγγνωστοί:

- 1) οι δόλιοι χρεωκόποι
- 2) οι αντιβαδιστές, δηλαδή εκείνοι που πωλούν ξένα προϊόντα εν γνώσει τους ότι αυτά δεν τους ανήκουν
- 3) οι καταδικασθέντες για κλοπή, πλαστογραφία, απάτη
- 4) οι επίτροποι
- 5) οι διαχειριστές ή άλλοι υπόλογοι, εφόσον δεν λογοδοτήσουν και εξοφλήσουν το οφειλόμενο (άρθρ. 635, Εμπ.Ν.).

Η κήρυξη του πτωχού συγγνωστού έχει ως κύρια συνέπεια ότι απαλλάσσεται από την προσωπική κράτηση.

Δ. Ένωση και πτωχευτικός συμβιβασμός

Η ένωση και ο πτωχευτικός συμβιβασμός αποτελούν μορφές περάτωσης της πτώχευσης. Για τον πτωχό, η ένωση αποτελεί την επαχθέστερη αυτών των μορφών. Η πτωχευτική απαλλοτρίωση, ενώ με την ένωση ολοκληρώνεται, με τον πτωχευτικό συμβιβασμό αίρεται.

Ενώ πάλι στον πτωχευτικό συμβιβασμό οι πιστωτές αρκούνται μόνο στο πτωχευτικό μέρος, ως προς το υπόλοιπο ο πτωχός είναι ελεύθερος, αντίθετα στην ένωση δεν ελευθερώνεται ο πτωχός. Γιατί αυτός παραμένει υπόχρεος να πληρώσει μέρος των χρεών που δεν καλύφθηκε από την εκποίηση των αγαθών. Οι πτωχευτικοί πιστωτές, σύμφωνα με την ορθότερη γνώμη ανακτούν τις ατομικές καταδιώξεις έχοντας τη δυνατότητα να επιδιώξουν την ικανοποίηση της απαίτησής τους. Κατά το μέρος που δεν καλύφθηκε και από τη μεταπτωχευτική περιουσία, συνεπεία της σύγχυσης πτωχευτικής και μεταπτωχευτικής περιουσίας, που επέρχεται σύμφωνα με την ορθότερη γνώμη, έστω κι αν δεν είχαν υποβάλει τις απαιτήσεις τους στη διαδικασία εξέλεξής τους.

III. ΠΤΩΧΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η κήρυξη της πτώχευσης επιφέρει ως προς τον πτωχό συνέπειες περιουσιακής και προσωπικής φύσης. Μόνη η περάτωση της πτώχευσης δεν επιφέρει την άρση των προσωπικών κυρώσεων. Η πτωχευτική αποκατάσταση είναι θεσμός διπλής σημασίας. Πρώτο, με αυτήν αίρονται οι προσωπικές, ηθικές, μειωτικές κυρώσεις κατά του πτωχού και δεύτερο, η αποκατάσταση αποτελεί και τρόπο περάτωσης της πτώχευσης, εφόσον ο πτωχός εξόφλησε τους πιστωτές του κατά κεφάλαιο και τους μέχρι την κήρυξη της πτώχευσης τόκους τους.

A. Προϋποθέσεις πτωχευτικής αποκατάστασης

Ο πτωχός αποκαθίσταται, εφόσον συντρέχει μια από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- α) Εάν παρήλθε δεκαετία από την κήρυξη της πτώχευσης
- β) Αν έγινε πτωχευτικός συμβιβασμός που επικυρώθηκε τελεσίδικα
- γ) Αν ο πτωχός εξόφλησε όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές κατά κεφάλαιο και τους μέχρι της κήρυξης της πτώχευσης τόκους, προσάγοντας, είτε εξοφλητήριο, είτε έγγραφη δήλωσή τους ότι ικανοποιήθηκαν.

Η παρέλευση της δεκαετίας υπολογίζεται από το χρόνο της δημοσίευσης της απόφασης, που κηρύσσει την πτώχευση. Είναι αρκετή μόνον αυτή για την αποκατάσταση και δεν ενδιαφέρει ο τρόπος με τον οποίο περατώθηκε η πτώχευση.

Π.χ. η πτώχευση του εμπόρου Α κηρύχθηκε στις 18/2/89. Στις 20/2/99 αυτός μπορεί να ζητήσει την αποκατάστασή του, γιατί η δεκαετία συμπληρώθηκε στις 18/2/99.

Σχετικά με την προϋπόθεση του συμβιβασμού, που επικυρώθηκε τελεσίδικα, δεν είναι ανάγκη να τηρήθηκαν και οι όροι του, για να ζητηθεί η αποκατάσταση, αλλά αρκεί και μόνο η ύπαρξη αυτού του συμβιβασμού.

B. Διαδικασία της αποκατάστασης

Η αποκατάσταση αναφέρεται καταρχάς στα φυσικά πρόσωπα. Σ' αυτά αναφέρονται και οι τρεις λόγοι αποκατάστασης. Η αποκατάσταση έχει εισαχθεί ακόμα και υπέρ του οφειλέτη που κηρύχθηκε σε πτώχευση μετά θάνατο.

Η αποκατάσταση εφαρμόζεται και σε εταιρία που πτώχευσε. Και ενώ γίνεται ομόφωνα δεκτό ότι ο πτωχευτικός συμβιβασμός και η ικανοποίηση των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους ως λόγοι αποκατάστασης αναφέρονται και στις εταιρίες, αμφισβητείται ωστόσο αν η παρέλευση της δεκαετίας από την κήρυξη της πτώχευσης αποτελεί λόγο αποκατάστασης των εταιριών.

Σε ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη εταιρία η αποκατάσταση του νομικού προσώπου της εταιρίας δεν επάγεται αποκατάσταση του παράλληλα πτωχεύσαντα ομόρρυθμου εταίρου. Ως προς τον τελευταίο όμως ισχύει ως λόγος αποκατάστασης η παρέλευση της δεκαετίας.

Η ανώνυμη εταιρία που λύθηκε λόγω πτώχευσης, εφόσον επήλθε αποκατάσταση, μπορεί να αναβιώσει με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Η αποκατάσταση κηρύσσεται με απόφαση του πρωτόδικείου της πτώχευσης, μετά από αίτηση του πτωχού ή, σε περίπτωση θανάτου του, ύστερα από αίτηση κάποιου από τους κληρονόμους του. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου καθορίζει ημέρα εκδίκασης και διατάσσει να δημοσιευτεί περίληψη της αίτησης και της δικασίμου στο δελτίο του Ταμείου Συντάξεως των Νομικών. Η δικάσιμος θα καθοριστεί μετά από τριάντα ημέρες από τη δημοσίευση στο δελτίο αυτό.

Η αποκατάσταση είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο, εάν συντρέχει ένας από τους λόγους αποκατάστασης. Απαγορεύεται η πτωχευτική αποκατάσταση εκείνου που καταδικάσθηκε για δόλια χρεωκοπία, εκτός αν επήλθε ποινική αποκατάσταση. Δυνητική είναι η αποκατάσταση για το δικαστήριο, εάν ο πτωχός καταδικάσθηκε για απλή χρεωκοπία (άρθρ. 15, παρ. 2).

Η άσκηση ποινικής δίωξης για δόλια ή απλή χρεωκοπία, δεν εμποδίζει την πτωχευτική αποκατάσταση. Ωστόσο η παραπομπή με τελεσίδικο βούλευμα για δόλια χρεωκοπία, αναστέλλει την κήρυξη της αποκατάστασης, ενώ η αναστολή αυτή είναι δυνητική για το δικαστήριο σε περίπτωση παραπομπής για δυνητική χρεωκοπία.

Κατά της απόφασης του δικαστηρίου, που κηρύσσει την πτωχευτική αποκατάσταση, επιτρέπεται το ένδικο μέσο της έφεσης.

Γ. Αποτελέσματα της αποκατάστασης

1. Αποτελέσματα της πτώχευσης παύοντα με την αποκατάσταση

Τα αποτελέσματα επέρχονται από την τελεσιδικία της απόφασης για αποκατάσταση και εξαρτώνται από το λόγο αποκατάστασης. Σε αποκατάσταση, συνέπεια παρέλευσης δεκαετίας ή συμβιβασμού, μοναδική συνέπεια της αποκατάστασης είναι η άρση των προσωπικών κυρώσεων. Σε αποκατάσταση λόγω παρέλευσής της δεκαετίας, η διαδικασία της πτώχευσης εξακολουθεί να υπάρχει.

Σε αποκατάσταση λόγω εξόφλησης των πιστωτών κατά κεφάλαιο και τόκους επέρχεται τόσο άρση των προσωπικών κυρώσεων, όσο και περάτωση της πτώχευσης.

Σύμφωνα με το δίκαιο που ίσχυε πριν από το Ν. 1329/83, το δικαστήριο μπορούσε να αναθέσει εκ νέου στον πτωχεύσαντα πατέρα τη διοίκηση της περιουσίας του τέκνου, μόνο μετά την αποκατάσταση του, λόγω συμβιβασμού ή ικανοποίησης των πιστωτών.

Εκείνος που αποκαταστάθηκε διαγράφεται από το μητρώο πτωχευσάντων αυτεπαγγέλτως με πράξη του εισηγητή, που σημειώνεται στο περιθώριο του μητρώου.

Εκείνος που αποκαταστάθηκε λόγω παρέλευσης δεκαετίας, επανακτά την ικανότητα να ασκήσει εμπορία, την οποία σύμφωνα με την κρατούσα, όχι όμως και ορθότερη γνώμη, είχε απολέσει με την κήρυξη της πτώχευσης και συνεπώς, εάν παύσει εκ νέου να πληρώνει, μπορεί να κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης, έστω και αν δεν περατώθηκε η πρώτη πτώχευση.

Δ. Ανατροπή της αποκατάστασης

Η ανατροπή της κηρυχθείσας πτωχευτικής αποκατάστασης επέρχεται αυτοδικαίως σε περίπτωση μετέπειτα καταδίκης του αποκατασταθέντος σε δόλια χρεωκοπία ή δυνητικώς, κατά την κρίση του δικαστηρίου, σε περίπτωση μετέπειτα καταδίκης του σε απλή χρεωκοπία. §

Σε περίπτωση που η αποκατάσταση κηρύχθηκε λόγω πτωχευτικού συμβιβασμού, η ανατροπή του τελευταίου λόγω ακύρωσης ή γενικής διάρρηξης, συνέπεια της επερχόμενης αναβίωσης της πτώχευσης, πρέπει να θεωρηθεί ως λόγος ανατροπής της κηρυχθείσας πτωχευτικής αποκατάστασης, με την έννοια ότι η ανατροπή δεν επέρχεται αυτοδίκαια, αλλά κηρύσσεται υποχρεωτικά από το δικαστήριο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ,

Εμπορικός Κώδικας (εκδόσεις Σάκκουλα)

ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ Ι.,

Επιτομή Εμπορικού Δικαίου (εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσ/νίκη 1990)

ΚΟΤΣΙΡΗΣ Ε. ΛΑΜΠΡΟΣ,

Πτωχευτικό Δίκαιο (εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσ/νίκη 1998)

ΚΡΙΜΠΙΑΣ Α. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ,

Πτωχευτικό δίκαιο (εκδόσεις Σμπίλιας, Αθήνα 1996)

ΠΟΥΛΑΚΟΥ - ΕΥΘΥΜΙΑΤΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ,

Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου (εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1991)

ΡΟΚΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ,

Πτώχευση και Εξυγίανση (εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα)

ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ,

Προβληματικές επιχειρήσεις (εκδόσεις Κριτική Επιστημονική Βιβλιοθήκη)

